NUMER 8-9. ROK I.

ŻYCIE GOSPODARCZE

DWUTYGODNIK POŚWIĘCONY SPRAWOM GOSPODARCZYM POLSKI ZACHODNIEJ

Redakcja i Administracja: Aleje Marcinkowskiego 22, b. Hotel Rzymski, II piętro telefon nr. 25-95. Redaktor przyjmuje w dni powszednie od godz. 11—1: Administracja od 9 – 3.

Poznań, dnia 15. listopada 1922.

Prenumerata wynosi: w kraju z przesyłką rocznie 5000,— półrocznie 2500,— kwartal. 1250,— zagranicą z przesyłką rocznie 6500,— półrocz. 3250,— kwart. 1675,— mk. — Numer pojedyńczy 200,—

Treść:

Dookoła wyborów do Izby przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Izby przemysłowo-handlowe. — Ich zadania. — Regulamin wyborczy.

Izby handlowe, których początków należy szukać we Francji u schyłku 16 wieku, powstały celem zastępstwa ogólnych interesów kupiectwa i wspierania władz w ich działalności na polu handlowem, w szczególności w dziedzinie ustawodawstwa handlowego.

Te pierwotne cele, które Izby handlowe wytknęły sobie jako wolne związki kupiectwa, lub też, które im jako ustawowo powołanym korporacjom nakreśliło Państwo — stały się pierwowzorem dla wszystkich tego rodzaju instytucyj później powstających i zakładanych, jednak z natury rzeczy musiały one z czasem objąć wszystkie gałęzie gospodarstwa krajowego, z wyjątkiem tych, dla których powstały osobne organizacje, jak Izby rolnicze i rzemieślnicze.

Izby handlowe, lub o nazwie podobnej istnieją obecnie, jeśli może nie we wszystkich, to w każdym razie z małemi wyjątkami we wszystkich krajach świata, przeważnie jako instytucje o prawach i obowiązkach ustawą unormowanych.

W Polsce istnieją Izby handlowe tylko w Małopolsce (Kraków, Lwów, Brody) pod nazwą Izb handlowych i przemysłowych, w Województwach poznańskiem i pomorskiem (Poznań, Bydgoszcz, Grudziądz, Toruń) pod nazwą Izb przemysłowo - handlowych, wreszcie na Śląsku w Cieszynie pod nazwą taką samą, jaką mają Izby małopolskie i w Katowicach pod nazwą Izby handlowej. Województwa centralne i wschodnie mają tylko wolne związki kupiectwa i przemysłu.

Izby przemysłowo-handlowe w dzielnicy naszej unormowane są rozporządzeniem Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 25 listopada 1919 r. w przedmiocie Izb przemysłowo-handlowych w b. dzielnicy pruskiej. Rozporządzenie to jest wzorowane w swych głównych postanowieniach na przedtem obowiązującej niemieckiej ustawie o Izbach handlowych z dnia 24 lutego 1870 r. w brzmieniu noweli z dnia 19 sierpnia 1897 r.

Rozporządzenie Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 25. XI. 1919 r. uwzględniło niektóre obowiązujące do dzisiaj ustawy i rozporządzenia niemieckie, rozszerzające lub zawierające przepisy wykonawcze do postanowień różnych ustaw, traktujących o kompetencji Izb przemysłowo-handlowych, jednak nie zupełnie i nie wszystkie, tak, że ustawy te i rozporządzenia jako niezniesione obowiązują dzisiaj równolegle do wymienionego rozporządzenia z dnia 25. XI. 1919 r.. Należą tu: ustawa o sądownictwie niespornem z dnia 17. 5. 1898 r. i niektóre postanowienia kodeksu handlowego i cywilnego oraz ustawy o ustroju sądownictwa wraz z rozporządzeniami wykonawczemi do nich, mianowicie do kodeksu handlowego rozporządzenie o publicznem ustanawianiu maklerów dla kupna i sprzedaży z dnia 20. 9. 1899 r. i rozporządzenie z d. 24. 9. 1899 do § 4 tegoż kodeksu, wreszcie rozporządzenie wykonawcze z dnia 10. 12. 1903 r. do ustawy o ustroju sądownictwa w przedmiocie proponowania sędziów handlowych.

Izby przemysłowo-handlowe w dzielnicy naszej mają dwoisty charakter prawny, mianowicie w zakresie czynności poruczonych mają charakter władzy, w zakresie zaś czynności własnych charakteru tego nie mają. Charakter władzy przejawia się w szeregu postanowień rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej z dnia 25. 11. 1919 r., jak to, że Izbom mogą być giełdy oddane pod dozór (co jednak ze względu na później wydane ustawy o giełdach pieniężnych i towarowych jest obecnie bez znaczenia), następnie prawo egzekutywy wobec firm, które nie udzielają odpowiedzi na statystyczne dochodzenia, postanowienie przyznające Izbom pod względem opłat pocztowych te same przywileje, które mają władze państwowe, — i inne.

Dla orjentacji co do zakresu działania Izb przemysłowo-handlowych nie od rzeczy będzie przypomnieć, jaka jest ich kompetencja.

Ogólne ramy zakresu działania Izb przemysłowo-handlowych daje par. 1 rozporządzenia o Izbach p.-h., który mówi, że „przeznaczeniem Izb p.-h. jest zastępstwo ogólnych interesów przemysłu wraz z górnictwem, handlu oraz żeglugi w ich obwodach. Ten ostatni dodatek o obwodach, który znajduje się zarówno w ustawie niemieckiej, jak i w rozporządzeniu o Izbach p.-h. z dnia 25. 11. 1919 r. — może nasunąć przypuszczenie, że Izby p.-h. mają zastępować ogólne interesy tylko swoich obwodów. Tak jednak nie jest i zresztą nie może być, gdyż ogólne interesy poszczególnych gałęzi gospodarstwa społecznego są tak ściśle ze sobą związane, że warunki, w jakich rozwija się dana gałęź przemysłu w jednej części kraju oddziaływuje również na stan tej gałęzi w reszcie kraju, jak zresztą na całe życie gospodarcze kraju we wszystkich jego przejawach. Do takiego pojmowania dochodzimy drogą powyższej interpretacji, a pojmowanie to ma swoje uzasadnienie również w praktyce. Inna rzecz, że Izby przemysłowo-handlowe mają zadanie czuwać nad interesami przemysłu i handlu przedewszystkiem w swoich okręgach, a mianowicie zapobiegać niedomaganiom życia gospodarczego swoich okręgów, jednakże również z uwzględnieniem wpływu, jaki niedomagania te wywrą na życie gospodarcze całego państwa.

Należy położyć nacisk na słowo „ogólne" w par. 1 ostatnio wymienionego rozporządzenia, ponieważ tutaj właśnie leży punkt ciężkości zadań Izb p.-h. Izby ingerują tam, gdzie chodzi o wszystkie gałęzie gospodarstwa krajowego przez Izby reprezentowane, a które są pośrednio lub bezpośrednio interesowane w danej sprawie. Jeśli Izba występuje przeciw jakiemu zarządzeniu władzy policyjnej wobec danego przedsiębiorstwa, a zarządzenie to niema uzasadnienia w istniejącem ustawodawstwie, to Izba czyni to nie ze względu na to jedynie przedsiębiorstwo, lecz ze względu na to, że cały przemysł i handel jest zainteresowany w tem, ażeby władze administracyjne nie wydawały rozporządzeń niezgodnych z obowiązującemi ustawami. Jeśli Izba popiera reklamację celną, to Izba to czyni w interesie ogólnego gospodarstwa krajowego. Podobnie się rzecz ma również z ingerencją Izb p.-h. w prawach zapisów do rejestru handlowego, — i wreszcie wszystkich innych.

Bliższe określenie kompetencji Izb p.-h. zawierają paragrafy 3 i 5 powołanego rozporządzenia Ministra b. dzielnicy pruskiej w przedmiocie Izb p.-h. Należy tu: popieranie wszystkich władz polskich w ich działalności, tak na ich żądanie, jako też z własnej inicjatywy przez udzielanie potrzebnych wyjaśnień, stawianie wniosków, wydawanie orzeczeń i t. p.; inicjatywa ustawodawcza w sprawach ogólnej natury, opinjowanie projektów ustaw i rozporządzeń oraz współdziałanie w opracowaniu tychże; wydawanie opinji i współdziałanie w pracach Rządu przy zawieraniu traktatów handlowych, oraz w sprawach celnych i kolejowych.

Popieranie władz w ich działalności jest w ogólnych ramach paragrafem 1 zakreślonych najważniejszem zadaniem Izb p.-h. Obowiązkowi temu odpowiada z drugiej strony obowiązek władz przedkładania Izbom wszelkich projektów ustaw o ogólnem lub lokalnem znaczeniu przed wejściem ich na drogę obrad ustawodawczych, o ile dotyczą interesów przez Izbę reprezentowanych i o ile poważne przyczyny nie stoją temu na przeszkodzie. Nawet wszelkie rozporządzenia o podobnem znaczeniu powinny być przedkładane Izbom przed ich ogłoszeniem.

Podobnie jak par. 1 rozporządzenia z dnia 25 listopada 1919 r. określa ogólnie zadania Izb p.-h., tak też par. 7 tegoż rozporządzenia określa ogólnie stosunek władz do Izb p.-h. w słowach: „władze winny udzielać Izbom na ich żądanie informacyj potrzebnych do spełniania ich zadań, dostarczać żądanych wyjaśnień dotyczących statystyki i wogóle wspierać Izby w ich działalności".

Do zadań Izb p.-h. należy następnie tworzenie i utrzymywanie instytucji, mających na celu rozwój gospodarstwa krajowego, oraz techniczne i kupieckie kształcenie i opieka nad zatrudnionemi w tych zakładach uczniami i pomocnikami; mianowanie i zaprzysięganie rzeczoznawców, oraz innych osób do stwierdzeń i innych czynności w dziedzinie przemysłu i handlu, do których w życiu gospodarczem przywiązuje się szczególną wiarogodność, albo które wymagają szczególnej znajomości rzeczy, i wydania odnośnych przepisów. Tutaj należy ustanawianie i zaprzysięganie rzeczoznawców dla wszystkich gałęzi przemysłu, próbobiorców dla różnych towarów, rewizorów ksiąg i t. p.

Par. 5 rozporządzenia z dnia 25. 11. 1919 r. oznacza drugą grupę zadań Izb p.-h., którą ogólnie określa, jako te, które mogą być Izbom przekazane przez inne ustawy i rozporządzenia. Rozporządzenie z dn. 25. 11. 1919 r. wylicza przykładowo niektóre z nich. Należy tu przyjmowanie oświadczeń w miejsce przysięgi, dotyczących przemysłu, handlu i żeglugi i wydawanie orzeczeń o zwyczajach handlowych.

Tę ostatnią czynność spełniają Izby w szerokiej mierze przedewszystkiem na żądanie sądu, następnie zaś i osób prywatnych. W dzisiejszych czasach w nieuregulowanych warunkach gospodarczych, gdzie zwyczaje bardzo szybko się zmieniają, zadanie to Izb p.-h. nabrało szczególniejszego znaczenia tak dla judykatury, jak i dla praktyki handlowej.

Następnie dawanie inicjatywy i współdziałanie przy urządzaniu krajowych i zagranicznych wystaw i jarmarków; wydawanie świadectw co do solidności i zasobności firm podejmujących się dostaw państwowych, a zatem wydawanie opinji co do wszelkich innych firm nie należy do obowiązków Izb.

Dalej wydawanie świadectw pochodzenia towarów oraz wydawanie innych zaświadczeń w ruchu handlowym. Wydawanie świadectw pochodzenia należy teraz do żywych czynności Izb, wobec licznie zawieranych przez Rząd nasz traktatów handlowych, które dla ulg celnych wymagają świadectw pochodzenia. Wreszcie czynności sądu polubownego w sprawach przemysłu i handlu; mianowanie rewizorów towarzystw akcyjnych; proponowanie sędziów handlowych; członków rad kolejowych, celnych i przemysłowych.

Niektóre z tej ostatniej grupy zadań Izb zostały już Izbom przekazane przez rozporządzenia i ustawy niemieckie, lub polskie jak, mianowanie rewizorów towarzystw akcyjnych, proponowanie sędziów handlowych do Izb dla spraw handlowych przy sądach; mianowanie członków rad kolejowych, wydawanie świadectw pochodzenia.

Izby przemysłowo-handlowe dzielnicy naszej aż do dnia dzisiejszego są komisarycznemi, gdyż zamiast plenum (członków wzgl. radnych izbowych) mają komisarzy państwowych, ustanowionych przy poszczególnych Izbach.

Sprawa wyborów do Izb przeciągnęła się z różnych powodów, do których należą: późne rozgraniczenie obwodów Izb, niezatwierdzenie regulaminu wyborczego przez Ministra b. dzielnicy pruskiej i projekt ustawy o Izbach p.-h. dla całej Polski, w razie uchwalenia której powstałaby konieczność przepro-

wadzenia nowych wyborów na odmiennych już jednak zasadach.

Sprawa ogólno-polskiej ustawy o Izbach handlowych była dwukrotnie na porządku dziennym, a raczej można powiedzieć, że z porządku dziennego ciągle jeszcze nie schodzi. Wobec tego jednak, że trudno przewidzieć, kiedy uchwalenie takiej ustawy nastąpi, oraz wobec życzenia kupiectwa jaknajrychlejszego przeprowadzenia wyborów, postanowiła Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu wybory te przeprowadzić i sprawę posunęła już tak daleko, że regulamin wyborczy do Izby p.-h. w Poznaniu został w dniu 21. 10. b. r. przez Ministra przemysłu i handlu ostatecznie zatwierdzony, jak również i Komisja wyborcza w następującym składzie: Komisarzem wyborczym został mianowany dotychczasowy Komisarz rządowy przy Izbie p.-h. w Poznaniu p. Dr. Stanisław Pernaczyński, zastępcą komisarza, p. Stanisław Robiński, członkami Komisji wyborczej: pp. Kazimierz Olmianowski, Walenty Danielewicz i Kajetan Ignatowicz, zastępcami zaś członków Komisji wyborczej: pp. Jan Bolt, Kazimierz Greger i Maksymiljan Stuermer. **St. Waschko.**

(Ciąg dalszy nastąpi.)

Kanały żeglugi.

Poniższa praca p. inż. Twardowskiego omawia tak ważną sprawę, jaką jest komunikacja wodna. Dotychczas w Polsce nie są wyzyskane siły wodne, ani jako środki komunikacji, ani jako źródło energji dla przemysłu.

Na tem polu mamy bardzo dużo do zrobienia. Normalne stosunki gospodarcze, których tak bardzo wszyscy pragniemy, będą wymagały od nas wyzyskania wszystkich korzyści, które czerpać możemy z opanowania sił natury.

Wykorzystanie komunikacji wodnej, jako najtańszego środka komunikacyjnego jest u nas tem niezbędniejsze, że przecież długo jeszcze będziemy cierpieć na braki w komunikacji dróg kolei żelaznych. Uwzględnienie interesu i potrzeb poszczególnych dzielnic przy tworzeniu nowych dróg komunikacyjnych wodnych powinno być zawsze brane pod uwagę. Artykuł poniższy służyć będzie za przyczynek do omówienia tej tak ważnej dla ekonomicznych stosunków sprawy. (Przyp. Red.)

Patrząc na kartę niemieckich dróg wodnych zamieszczoną w broszurze wydanej w roku 1901 przez radcę Symphera pod tytułem: Die wasserwirtschaftliche Vorlage", nasuwa się pytanie, jak była dzielnica pruska ma uzupełnić braki komunikacji wodnej, spowodowane odcięciem połączenia Warty z Notecią i Wisłą, granicą Państwa Polskiego? Dotychczasowe bowiem próby i starania o połączenie Warty z Notecią nie dały wyniku zadowalającego a przejeżdżanie przez obce terytorjum celem dostania się na Noteć a stąd do Wisły i Gdańska, natrafia na wielkie trudności, jeśli nie jest jak dotąd wprost uniemożliwionem. Ten zastój już wyrządził znaczne szkody, głównie w rolnictwie, którego wysoce kulturalny stan ogromnie ucierpiał w ostatnich dwuch latach z powodu braku sztucznych nawozów, zatrzymanych przez Niemcy. Koleje w obecnym szczególnie stanie, nie są w możności nadążyć potrzebom rozwijającego się przemysłu i handlu. Połączenie więc wodne z Gdańskiem jest koniecznym warunkiem utrzymania dotychczasowych zdobyczy i rozwinięcia dalszej pracy w kierunku podniesienia stanu kultury całej b. dzielnicy pruskiej i z dniem każdym wzrastającego jej przemysłu. Projekt prof. Ehlersa połączenia Warty powyżej Obornik i przechodzącego w kierunku na północ do Noteci, nie dał wyników realnych z powodu braku dostatecznej ilości wody na stanowisku szczytowym. Wobec tego wydział robót publicznych przy tutejszym urzędzie wojewódzkim opracował pod kierunkiem ś. p. inż. Krzyżagórskiego już w roku 1920 projekt polegający na połączeniu rzeki Warty powyżej Konina przez kanał Morzysławski oraz jeziora Pątnowskie, Ślesińskie i Gopło z dolną Notecią, a w dalszym ciągu z kanałem Bydgoskim i Wisłą. Projekt tego kanału o długości 45 km. mógł być w ciągu roku 1921 i 1922 wykonanym. Poziom wody niskiej na Warcie leży tu na wysokości + 72.0 m., a poziom jeziora Gopła na wysokości + 77.0 m., zejście tedy z Gopła do Warty, wymaga tylko jednej śluzy i niezbyt wielkich robót ziemnych. Zachodzi tu jednak kwestja uregulowania i ewentualnie skanalizowania rzeki Warty od Poznania ku Koninowi i górnej Noteci od Gopła do kanału Bydgoskiego. Sprawa oparła się o rząd centralny, który mając już w opracowaniu trasę kanału węglowego, łączącego Górny Śląsk z Wisłą, projekt ten wcielił do swego programu.

Z początkiem sierpnia i w końcu września b. r. odbył się objazd urzędowy przez rzeczoznawców trasy tego kanału węglowego i jego odgałęzień łączących Poznań i Warszawę. Sprawa ta poruszoną była w roku 1919 przez tutejsze koła przemysłowe i przez gminę miasta Poznania i dzięki tym zabiegom projekt kanału wielkiego z Zagłębia ku Wiśle, stanowiący przedmiot badań dla grona rzeczoznawców, obejmuje również połączenie Poznania z tą wielką arterją ruchu towarowego.

Obecnie więc nadeszła chwila stosowna, by sprawę przez śp. Prez. Drwęskiego i śp. inż. Krzyżagórskiego zapoczątkowaną, a przez szerokie sfery przemysłu naszej dzielnicy gorąco popieraną, przypomnieć szerszemu ogółowi i zapoznać się z projektowaną trasą. Obszerne sprawozdanie o tym projekcie, opracowane przez prezesa biura projektów kanałów żeglugi inż. J. Skałkę, obejmuje bardzo wyczerpujące dane, z których najważniejsze tu przytoczę. Kanał wychodzi od Mysłowic w kierunku północno-zachodnim, zbacza potem ku wschodowi, przechodzi przez Częstochowę, poraz drugi zmienia kierunek ku północy, przechodząc przez centra przemysłowe Królestwa aż do Łęczycy, gdzie się oddziela odnoga do Warszawy. W tym miejscu zwraca się kanał w kierunku przeciwnym odnodze, na zachód przechodząc doliną rzeki Neru i Warty, dochodzi do jeziora Pątnowskiego i zmieniając poraz trzeci kierunek swój ku północy, wpada do Wisły poniżej Torunia. W jeziorze Pątnowskim oddziela się obchodząca nas odnoga do Poznania. Odnoga ta kanałem Morzysławskim, dochodzi do Warty powyżej Konina, stąd zaś Wartą aż do Czeszewa, gdzie oddzielając się od rzeki Warty, przechodzi przez jeziora Raczyńskie, Wielkie i Małe Jeziory, Bnińskie, Kórnickie i Skrzyneckie i wpada napowrót do Warty, naprzeciw Lubania 7 km. powyżej Poznania. Projekt ten przedłożony został w maju roku 1921 z obszernem umotywowaniem Ministerstwu Rob. Publ., które już w czerwcu akceptowało go rozporządzeniem z 28. 6. 1921 l. dz. VI—579. Długość tej drogi wynosi 128 km., a przy uwzględnieniu czterech śluz o spadku 6 metrowym i jednej o spadku 5 metrowym, wyniesie długość taryfowa 148 km. Z długości tej przypada 24 km. na rzekę Wartę, 14 km. na jeziora, a 90 km. na kanał sztuczny. Przy opracowaniu tego projektu wybrano opisaną powyżej trasę głównego kanału z Zagłębia jako jedyną, uwzględ-

niającą interesy naszej dzielnicy na najkrótszej drodze, pomimo że projekt odmienny przez Częstochowę i rzekę Mrogę do Łowicza jest krótszym o 24 km. przy równych zresztą kosztach budowy. Ponieważ jednak ten projekt przedłuża połączenie z Poznaniem i Gdańskiem o 40 km. a ruch w kierunku obu tych miast będzie bezsprzecznie większym, niźli ruch w stronę Warszawy, przeto ta odmiana jako gorsza pod względem ogólno gospodarczym, pozostanie tylko odmianą studjów ogólnych. Przekrój poprzeczny kanału przyjęto w rozmiarach takich, aby równocześnie odbywać się mógł ruch w dwóch kierunkach łodziami 600 tonnowemi. Jakkolwiek takie łodzie wymagają robót regulacyjnych na Warcie i górnej Noteci oraz przebudowy śluz na tej ostatniej, wykonanych dla statków o udźwigu 140 ton, to jednak nie wydaje się słusznem zapatrywanie wyrażone przez inż. R. Ingardena w dziele p. t. „Rzeki i kanały żeglowne w b. trzech zaborach i znaczenie ich gospodarcze dla Polski“, orzekające, że połączenie to z kanałem węglowym ze Śląska dla statków 600 tonnowych, wykonać należy tylko dla 400 tonnowych statków. Roboty około powiększenia przekroju rzeki Warty i górnej Noteci dla statków 600 tonnowych nie będą wymagały tak wielkich wkładów, iżby nie dały się zrównoważyć korzyściami, jakie daje połączenie kanału węglowego odnogami umożliwiającemi przejazd statków wprost bez przeładowywania. Na tej części kanału, która łączy Poznań z kanałem węglowym, wykonane będą śluzy pojedyńcze w długości 74 m. a szerokości 10 m. Ilość zatem wody potrzebnej do jednego śluzowania wyniesie przy 6, 5 m. spadku $74 \times 10 \times 6{,}5 = 4\,810$ m³. Ruch na tym odcinku przewidywany według obliczeń opartych na danych statystycznych, z lat przedwojennych, z przyjęciem przypuszczalnego wzrostu wyniesie w kierunku do Poznania 1 233 000 tonn a z powrotem 181 000 tonn. Ilość więc śluzowań dla ruchu tam i z powrotem i około 10% śluzowań pojedyńcz. wyniesie

$$\frac{1\,233\,000}{600} + 0{,}10 \times \frac{1\,233\,000}{600} = 2261$$

Ponieważ przyjmujemy, że ruch ten trwać będzie przez 250 dni w roku, a więc ilość sekundowa wody potrzebnej do prześluzowania wyniesie

$$2261 \times \frac{74 \times 10 \times 6.5}{250 \times 86400} = \frac{2261 \times 4810}{21\,600\,000} = 0{,}503 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Przyjmując na parowanie 3 litr sekundowe, a na wsiąkanie 4 litr sekundowe na 1 km. kanału, na stratę wskutek nieszczelności wrót 0.5 l. sekundowego, na 1 m. spadu śluzy otrzymamy całkowitą ilość potrzebnej wody:

$$0.503 + 0.007 \times 90 + 0.0005\,(4 \times 6 + 1 \times 5) = 0.503 + 0.630 + 0.014 = 1.147 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Dorzecze Warty powyżej Koła, gdzie kanał łączy się z rzeką, wynosi 12 000 km², przyjmując więc 1,8 l. spływu z 1 km², otrzymamy jako ilość wody prowadzonej przez rzekę Wartę, w tem miejscu 21,6 m³ sek. Wobec tego niema żadnych trudności w zaopatrzeniu tego kanału w potrzebną wodę z rzeki Warty, która zawsze jeszcze prowadzić będzie

$$21.6 - 1.147 = 20.453 \text{ m}^3/\text{sek.}$$

Projekt rządowy przewiduje również wyzyskanie siły wodnej i zamianę jej na energję elektryczną, zużywaną na oświetlenie, ruch tramwajowy i kolejowy, popęd motorów, jak niemniej dla celów obsługi urządzeń kanałowych. Na naszym odcinku siła ta może być wyzyskaną w dwóch punktach, a mianowicie na stopniu 6,5 m wysokim, zamykającym skanalizowaną Wartę poniżej Czeszewa oraz na stopniu 11,7 m. wysokim naprzeciw Lubania. Przyjmując 25 m³ sek. wody rzeki Warty dla celów wyzyskania siły wodnej, otrzymamy dla obu stopni przy łącznej wysokości 18,2 m. 6067 K. M. (koni motorowych) a przy dzielności turbin 80%, otrzymamy 4854 K. M., co zamienione na energję elektryczną daje około 3300 krot. Przy 16 godzinnym pełnym ruchu na dobę otrzymamy $3300 \times 365 \times 16 = 19\,272\,000$ kilowatgodzin. Energja ta więc będzie stanowiła źródło dochodu dla państwa, z drugiej strony da impuls nowy do powstania zakładów przemysłowych, wpłynie więc dodatnio na rozwój ekonomiczny Państwa.

Koszta budowy obliczone w markach złotych przedstawiają się następująco:

Dla 128 km. kanału naszego wynoszą:

1) roboty ziemne	18 388 000	marek
2) budowa 5 śluz	3 190 000	„
3) budowa jazów, mostów drogowych i kolejowych, wywłaszczenie gruntow i nieruchomości wraz z budowlami dla personalu nadzorczego	11 360 000	„
4) Nieprzewidziane roboty i koszta administracji	4 746 000	„
Razem	37 684 000	marek

Pisać o potrzebie tej budowli nie tu miejsce, sprawa ta była już swego czasu obszernie omawianą a dodatnio wypowiedzieli się w tej kwestji znawcy: inż. R. Ingarden, Prof. Dr. Matakiewicz, inż. T. Tillinger, inż. A. Sadkowski, a nawet niemieccy autorowie prac w tym kierunku sprawę bardzo obszernie oświetlili. Że budowa dróg wodnych ma dla Państwa naszego pierwszorzędne znaczenie i że nie zabraknie nam na tem polu doświadczonych i sprawnych wykonawców, dowodzi ustęp w pracy Dra Jur. Pawła Damme z Gdańska, który w broszurze p. t. „Danzig sein Hafen und sein Hinterland“ na stronie 18 tak się wypowiada: Wie dem aber auch sei, auf dem Gebiet der Wasserstrasenregulierung, ebenso wie auf dem des Ausbaues der Eisenbahnen und der Landwege liegt Polens nächste und wichtigste Zukunftsaufgabe. Dass die galizischen Polen für die Stromregulierung vorzüglich geeignete Kräfte zur Verfügung haben, ist durch die Bauten von Krakau bis Zawichost hinlänglich erwiesen.

Słowa powyższe wypowiedziane przez Gdańszczanina dowodzą, że prace nasze na tem polu Niemcy śledzą bardzo starannie i oceniają bezstronnie. Kończąc te uwagi moje słowy, jakimi Dr. P. Damme zaczę te uwagi moje słowy, jakiemi Dr. P. Damme zaną w 4 zeszycie 13 rocznika „Meereskunde“:

Ex undis divitiae, ex agris vita.

Inż. Twardowski.

Sprawozdanie gospodarcze Niemiec za wrzesień 1922 r.

(Z Ministerstwa Przemysłu i Handlu.)

(Dokończenie)

Jako motywy tego szybkiego i dalszego podwyższenia taryf podaje zarząd kolei żelaznych Rzeszy, że preliminowane wydatki w wysokości 100 miljardów, przyjęte w budżecie za kwiecień r. b., obecnie z powodu dewaluacji marki bardzo się podniosły. W kwietniu, maju i czerwcu udało się jeszcze kolei otrzymać nadwyżkę 2 i pół miljarda marek. W pierwszej dekadzie września rb deficyt kolejowy wyniósł 5 701 697 000 mk. (w ciągu sierpnia rb. deficyt 8 099 474 000 mk.).

Podniesienie opłat wywozowych.

Zgodnie z obwieszczeniem z dnia 30. sierpnia rb. Ministra dla spraw gospodarczych państwa, z dniem 3. września podniesione zostają opłaty wywozowe o 60 proc. z następującemi wyjątkami: opłaty podniesione zostają o 30 proc. dla następujących artykułów: oleje rzepakowe

palmowe, kokosowe itp., tytuń i wyroby, farby, węgle do rysunku i kreda, jedwab surowy, jedwab sztuczny, wyroby jedwabne lub częściowo z jedwabiu, wełna i wyroby, bawełna i przędza, wyroby z lnu i konopi, liny, sznury, dywany, plusze, aksamit, włosie końskie i wyroby z niego, sita, perły, wyroby rogowe, sztyfty szyfrowe, wyroby szklane, wyroby z żelaza, części maszyn, liny druciane, rury flenezowe, mufy, lokomotywy i kotły parowe, różne narzędzia, siatka aluminjowa, wyroby z aluminjum, rury ołowiane, wyroby z cyny i cynku, wyroby niklowe, walce z miedzi i łożyska, wyroby z mosiądzu i galony z nieprawdziwego złota i srebra, wyroby posrebrzane, artykuły luksusowe, instrumenty miernicze i chirurgiczne, elementy galwaniczne, baterje elektryczne i galwaniczne, środki przewozowe, broń ręczna.

Opłaty bez zmiany pozostają dla następujących artykułów: kakao, łupiny kakaowe, kakao w proszku, naturalne i sztuczne tłuszcze garbarskie, wosk, odpadki wełniane prane fabrycznie lub ręcznie, sierść wielbłądzia, gąbki, mąka, krochmal ryżowy, wypieki, margaryna, mika, uranmotal, różne chemikalja, niektóre farby, wyroby farmaceutyczne, różne skóry, pasy napędowe, wyroby ze skóry, wyroby kuśnierskie, kauczuk, kość słoniowa, wyroby z niej lub imitacji, wyroby z masy perłowej lub imitacji, korki i wyroby, książki, nuty, wyroby z kamieni, cegła szamotowa, wyroby ze złota, ferro-mangan, silicium, aluminjum itd., ołów, cynk, nikiel, kable, środki komunikacji napowietrznej i środki komunikacji wodnej.

Podniesienie opłat pocztowych.

Z dniem 1. października rb. podniesione zostają opłaty pocztowe (wewnętrzna opłata za list 10 mk., list zagraniczny 20 mk.).

Układ między Bankiem Rzeszy a Bankiem Angielskim.

W sprawie zabezpieczenia weksli skarbowych i uskutecznienia wypłaty kwot reparac. na rzecz Belgji nastąpił w Londynie układ między prezesem Banku Rzeszy, Havensteinem, a Bankiem Angielskim. O szczegółach tego układu donoszą z angielskich kół bankowych. Rząd niemiecki zobowiązuje się oddać Bankowi Rzeszy do dyspozycji w przeciągu 18 miesięcy (od 15. 8. 1922 do 15. 2. 1924) miesięcznie po 15 miljonów marek w złocie na pokrycie długów reparacyjnych. Pertraktacje Havensteina z Bankiem Angielskim stały się konieczne z powodu żądania Belgji, ażeby zaległości reparacyjne 270 milj. mk. w złocie zostały rozłożone nie na 18 lecz na 6 miesięcy. Na podstawie układu z Bankiem Angielskim zaproponował obecnie rząd niemiecki rządowi belgijskiemu spłatę 270 miljonów mk. zł. za pomocą 5 weksli skarbowych z terminem 6-miesięcznym, 3 razy na 50, a 2 razy na 60 milj. mk. w złocie, z których pierwszy ma być wykupiony 15. 1. 1923, ostatni zaś 15. 6. 1923. Wykup weksli ma nastąpić w ten sposób, że 2 pierwsze raty 15. 1. i 15 .2. 1923 może Bank Rzeszy wypłacić na podstawie gwarantowanych lub dostarczonych przez Bank Angielski 100 milj. mk. w zł., zabezpieczenie na które oprócz podpisu Banku Rzeszy daje jeszcze stały depozyt tegoż Banku, złożony w sumie 50 milj. mk. w złocie w Banku Angielskim. Następne raty na 50, 60 i 60 milj. mk. w złocie może Bank Rzeszy wykupić do 15. 6. 1923 na podstawie nagromadzonych do tego terminu 11 rat miesięcznych po 15 milj. mk. w złocie, wpłaconych przez Rzeszę, przyczem pozostaje jeszcze reszta wynosząca 5 milj. mk. w złocie. Wszystkie dalsze wpłaty złota ze strony Rządu do Banku Rzeszy podczas najbliższych 8 miesięcy służyć mają do wyrównania długu Banku Rzeszy w Banku Angielskim. Poza tym planem dotyczącym jedynie spłat, wyjednał Bank Rzeszy u Banku Angielskiego możność zdyskontowania 2 pierwszych weksli skarbowych z dn. 15. 8. i 25. 9. 1922 r. i daje tym sposobem Belgji możność otrzymania natychmiastowej gotówki. W dniu 15. 1. i 23. 2. mają być obydwa powyższe weksle prolongowane przez Bank Angielski. Rząd belgijski wyraził ze swej strony zgodę na gwarancję Banku Rzeszy.

Węgiel reparacyjny dla Ententy.

Ilość węgla oznaczona od 1. 8. r. b. na 1 425 000 ton (wobec 1 915 000 ton w miesiącach poprzednich) ma za sierpień i wrzesień wynosić 1 610 000 ton miesięcznie.

Prawo obliczania części faktury w walucie zagranicznej.

Brak zaufania do marki niemieckiej wewnątrz kraju staje się powodem postępowania znacznego odłamu przemysłowców niemieckich dążących coraz gwałtowniej do fakturowania sprzedawanych towarów w dewizach zagranicznych, nawet w obrębie Niemiec. Wywołuje to protesty ze strony kupców pośredników i konsumentów. Sprawa ta jest w najwyższym stopniu aktualna i jest rozstrząsana w decydujących instancjach ekonomicznych państwa niemieckiego. Instancje te nie zdobyły się na jasne postawienie kwestji tj. na ustalenie zasady, że w granicach państwa niemieckiego przy handlu wewnętrznym jedyną walutą prawnie obowiązującą może być tylko marka niemiecka. Odnośna komisja „Reichswirtschaftu" zrobiła producentom ustępstwo, przyznając im prawo obliczania części faktury w jednej z dewiz zagranicznych, przyczem część ta ma odpowiadać proporcji zużytego materjału zagranicznego w danym towarze. Część faktury obliczona w dewizie zagranicznej może być płatna w markach papierowych, ale na podstawie kursu dziennego notowanego przy zapłacie.

Niemieckie zakupy w Anglji.

Podług prasy niemieckiej zakupy Niemiec w Anglji na rynkach londyńskich w czasie ostatnich trzech miesięcy wynosiły przeciętnie 25 000 funtów sterlingów dziennie. Od maja wywieziono z Anglji do Niemiec wełny na sumę 1 100 000 ft. sterl. Płacono złotem i złożono znaczniejsze rezerwy złota ne ewentualne dalsze zakupy. Oprócz wełny sprowadzono dużo ilości olejów, tłuszczów, nasion, gliceryny itp.

Handel niemiecko-rosyjski.

W 1921 r. przywóz do Rosji wynosił 55,3 milj. pudów. Z krajów eksportujących do Rosji stoją na pierwszem miejscu Anglja (19 478 tys. pud. — 35,2 proc.), Niemcy 13 253 milj. pud. — 24 proc., Stany Zjednoczone 8725 tys. pud. — 15,8 proc., potem idą państwa skandynawskie, bałtyckie i Polska. Z Anglji przywożono głównie towary spożywcze, z Niemiec zaś metale i wyroby metalowe (67,4 proc.). Przywóz z Niemiec w pojedyńczych grupach przedmiotów przedstawiał się następująco:

metale i wyroby metalowe	8 906,3	tys. pud.
środki żywnościowe	2 737,3	„ „
produkty chemiczne	160,2	„ „
produkty zwierzęce	130,8	„ „
przędza, tkaniny	84,8	„ „
produkty gospodarcze, lasowe i nasiona	61,6	„ „
papier i wyroby papierowe	57,7	„ „
opał	44,1	„ „
odzież i towary galanteryjne	12,3	„ „
materjały i wyroby ceramiczne	12,0	„ „
inne	1 096,3	„ „

Z sumy wywozu rosyjskiego (12,9 milj. pud.) przypada na Niemcy 634 tys. pud. czyli 5 proc. całego wywozu.

Kupcy niemieccy wobec zakupów drzewa w Polsce.

W fachowym piśmie niemieckim „Der Holzmarkt" ukazała się wzmianka prasowa pod tyt. „Die Vertragsbrueche der polnischen Holzverkaeufer", w której bardzo ostro oskarża się przemysłowców drzewnych polskich o wykorzystanie marki niemieckiej i niedotrzymanie z tego powodu umów zawartych z firmami niemieckiemi na dostawy drzewa polskiego. Pismo ostrzega przed zawieraniem umów z firmami polskiemi i dodaje, że na niedotrzymanie umów ze strony polskiej uskarzają się nietylko kupcy niemieccy ale i angielscy, którzy próbowali kupować drzewo w Polsce.

Wznowienie stosunków handlowych z Australją.

Od chwili zawarcia pokoju mogły Niemcy wywozić do Australji jedynie pewne techniczne środki pomocnicze oraz maszyny specjalne. Dopiero z dniem 1. sierpnia zniosła Australja ogólny zakaz przywozu towarów z Niemiec. Nie obyło się przytem bez silnej opozycji, która jednak ostatecznie ustąpić musiała z racji wywozu wełny australijskiej do Niemiec. Pierwszy transport towarów niemieckich przybył do Melbourne już w kilka dni po zniesieniu zakazu i wyładował około 100 ton (instrumenty

muzyczne, porcelana, zabawki, maszyny dla przemysłu pończoszniczego). Niemieckie koła przemysłowe i handlowe zdają sobie jednak sprawę z trudności importu do Australji, a to ze względu na ustawę antidumpingową, jak i panujący nieprzyjazny nastrój wobec Niemiec.

Handel niemiecko-amerykański.

W lipcu import z Ameryki do Niemiec wynosił do 20 miljonów dolarów, wartość zaś wywozu z Niemiec do Ameryki równała się 10 miljonom dolarów.

Z Waszyngtonu donoszą, że Izba reprezentantów poleciła komisji kongresu dla spraw taryfy celnej zniesienie zakazu przywozu barwników oraz cła na sole potasowe. Uchwała ta posiada niezwykłą doniosłość dla przemysłu niemieckiego, który w 1911 r. eksportował do Ameryki 670 000 ton soli potasowej wartości 11,8 milj. dol., podczas gdy roczna produkcja Stanów Zjednoczonych wynosiła w tym samym czasie zaledwie 20 000 ton. Wolny przywóz barwników i soli potasowych mógłby wpłynąć na wyrównanie bilansu handlowego Niemiec wobec Stanów Zjednoczonych.

Pertraktacje handlowe Niemiec z Estonją.

Przedstawiciele rządu estońskiego udali się przez Kowno do Berlina w celu rozpoczęcia pertraktacji z rządem Rzeszy. W pierwszym rzędzie chodzić będzie o wzajemne rozliczenie kosztów z czasów okupacji niemieckiej.

Przerwanie niemiecko-hiszpańskich pertraktacji.

Rozpoczęte w kwietniu rb. w Madrycie pertraktacje niemiecko-hiszpańskie w sprawie zawarcia umowy handlowej utrudnione zostały przez wprowadzenie ze strony Hiszpanji znacznych dodatków walutowych na importowane towary, w czem Niemcy widziały naruszenie przyznanej im do końca 1922 roku klauzuli największego uprzywilejowania. W toku pertraktacji wystąpiła Hiszpanja z propozycją stosowania odtąd do towarów niemieckich kolumny I hiszpańskiej taryfy celnej, co ze strony niemieckiej stanowczo zostało odrzucone, a kiedy rząd hiszpański odmówił Niemcom przyznane już Francji i Szwajcarji ulgi i zniżki cłowe, rząd niemiecki przerwał dalsze pertraktacje.

Przywóz i wywóz węgla kamiennego.

	w tonnach przywóz	w tonnach wywóz	wartość w mil. mk. przywóz	wartość w mil. mk. wywóz	nadwyżka - przywóz + wywóz	dostawy węgla reparacyjnego w 1000 tonn.
1913 r.						
Lipiec	1.050.519	3.030.952	19,3	45.2	+ 25·9	—
1922 r.						
Styczeń	194.080	752.340	148,1	482.3	+ 334,2	1,643
Luty	162.730	669.430	150,2	441,3	+ 291,1	1,221
Marzec	284.979	795.200	421,9	605,8	+ 183,9	1.744
Kwiecień	336.921	795.940	332,5	700,6	+ 368,1	1.796
Maj	333.704	701.941	431,7	718.8	+ 287,1	1.813
Czerwiec	782.799	528.766	1108,2	612.4	- 495.8	1.623
Lipiec	1.539.000	198.000	2600,0	—	—	—

Jak widać z powyższego zestawienia bilans węglowy do maja rb. był aktywny, od czerwca notuje się jednak znaczna nadwyżka przywozu nad wywozem.

Ogólna produkcja węgla w Niemczech w I-em półroczu 1922 r.

W miljonach ton:

		przeciętna miesięcznie w 1921 r.	w 1913 r.
Styczeń	12.17		
Luty	11,46		
Marzec	13,42		
Kwiecień	11,2)	11,35	15,84
Maj	12,12 } bez polskiej		
Czerwiec	9,04 } części G. Śląska		

Rynki północno-wschodnie.

Znaczny dowóz drzewa z polskiego Pomorza. Ceny rosną gwałtownie, od połowy lipca o 500 procent płacono za metr sześć. zwyczajnego budulca słabych wymiarów, 10 000 mk., za niesortowany materjał klocowy około 25 tysięcy mk., deski wierzchołkowe szersze 19 000 mk. loco stacja graniczna, deski na skrzynie 13 do 14 000 mk., za szalówki cena ta sama.

W 1921 roku importowano przez stację Grajewo około 16 tysięcy wagonów drzewa, w 1922 roku tylko do 1 sierpnia 34 000 wagonów.

Nawozy azotowe.

Nowe ceny ważne od dnia 1 września rb. przedstawiają się następująco:

siarkan amon i zwyczajny . . .	mk. 242,20	(poprz.	90,20)
„ „ susz. i miel. . . .	„ 247,90	„	92,30)
chlorek	„ 242,20	„	90.20)
azotan amon pot.	„ 242,20	„	90.20)
„ sodowy	„ 292,—	„	108,60)
„ wapna	„ 215,60	„	80,40)

Cement.

Nowe ceny za czas od dnia 1 do 14 września rb. przedstawiają prawie 100 procent podwyżki i wynoszą za cement północno-niemiecki 53 559 mk., za reńsko-westfalski 52 549 mk. i za południowo-niemiecki 54 128 mk.

Żelazo surowe.

Ceny we wrześniu wynoszą za 1000 kg. w markach:

I. dekada:

hematyt	mk. 29.784	(poprzednio	16.548,—)
żelaza stal.	„ 29.116	„	15.880,—)
„ lane I	„ 25.575	„	13.637,9)
„ lane III	„ 25.505	„	13.567,—)
stal siegerl	„ 27.543	„	12.472.—)
żelazo lišć.	„ 30.131	„	13.559,—)
„ luks.	„ 23.818	„	12.831,—)

Od dnia 21 do 30 wł.

hematyt	mk. 30.506,—
żelazo stal.	„ 29.828,—
„ lane I.	„ 26.524,—
„ „ III.	„ 26.454,—
„ luksemburskie	„ 24.756,—
„ kowne	„ 30 112,—
ferrosilicium 10%	„ 34.405,—

Ceny papieru drukarskiego.

Podług „Deutsche Oekonomist“ z dnia 1. września rb. zmiany w cenie papieru drukarskiego począwszy od lipca 1914 roku ulegały następującym zmianom:

Lipiec	1914 r.	mk. 0,21	za kilo
„	1915 r.	„ 0,22	„ „
Maj	1916 r.	„ 0,30	„ „
Lipiec	1916 r.	„ 0,36	„ „
Czerwiec	1917 r.	„ 0,38	„ „
Listopad	1917 r.	„ 0,48	„ „
Lipiec	1918 r.	„ 0,54	„ „
Listopad	1918 r.	„ 0,63	„ „
Luty	1919 r.	„ 0,68	„ „
Lipiec	1919 r.	„ 0,99	„ „
Październik	1919 r.	„ 1,17	„ „
Styczeń	1920 r.	„ 1,95	„ „
Marzec	1920 r.	„ 3,40	„ „
Listopad	1921 r.	„ 3,48	„ „
Styczeń	1922 r.	„ 7,00	„ „
Kwiecień	1922 r.	„ 12,28	„ „
Lipiec	1922 r.	„ 20,00	„ „
Sierpień	1922 r.	„ 28,00	„ „
Wrzesień	1922 r.	„ 70,00 do 80,00	za kilo

Udało się rządowi niemieckiemu po zawiłych pertraktacjach obniżyć ceny papieru drukarskiego na 68,5 za kilo.

W sprawie stosunków handlowych z Włochami.

Poniżej przytaczamy uwagi radcy handlowego polskiego konsulatu w Rzymie, które poruszają tak niezmiernie ważną sprawę naszego eksportu, tym razem do Włoch i przez drogi włoskie. Niewątpliwie uwagi te są tym cenniejsze, że w naszych stosunkach handlowych z zagranicą wogóle panują zwyczaje, przedstawione przez Radę handlową w Rzymie. Na poprawę tych stosunków wpłynąć może tylko jaknajszersze uświadomienie naszemu światu przemysłowemu, że my z naszemi towarami musimy wyjść na szerokie horyzonty, że zdobyciem dla naszych towarów rynków zbytu sami musimy się zająć, a nie pozostawiać tej placówki w rękach obcych nam pośredników. Kwestje walutowe, kwestje terminów płatności, tranzytu, punktów odbioru towaru itd. nie powinny nas zrażać, o ile towar nasz ma jakiekolwiek widoki zbytu na rynkach zagranicznych. Wiadomo, że raz dobrze wprowadzony towar zyskuje sobie odbiorców, że utrzymanie tych odbiorców jest już później w znacznym stopniu ułatwione, gdyż konserwatyzm i pod tym względem tkwi w naturze ludzkiej. Przemysł polski zamknięty dotychczas w swych ojczystych granicach, musi wreszcie pokazać się na rynkach światowych, aby tam zdobyć sobie stałe ujście produkcji. Roli zapoczątkowania tej stabilizacji przemysłu polskiego na rynkach zagranicznych powinny się podjąć w dobrze zrozumianym swym własnym interesie przedewszystkiem nasze solidne firmy przemysłowe. Świat jest szeroki i szerokie są drogi dla dotarcia do zagranicznych odbiorców. Trzeba jednak umieć się przystosować do potrzeb handlu tego środowiska, które ma być konsumentem naszych wytworów. Przykład ze skórami, podany przez konsulat, najlepiej świadczy o tem, że po za naszemi plecami naszą pracą żyją inni. Polepszenie stosunków na tem polu na przyszłość mieć będzie poważny skutek. Najprzód bezwzględnie odczuwana potrzeba dla młodego naszego przemysłu jest zapoznanie zagranicę z naszemi wyrobami, jako wyrobami polskiemi, gdyż to daje nam renomę handlową, a po drugie po za doraźnemi korzyściami — wyrabia nam możność zbytu, nieuzależnionego od zagranicznych pośredników.

Targi w Tryjeście.

Przy tej okazji należy zwrócić uwagę na Wrześniowe jarmarki w Tryeście, które ściągają kupców z całego Bliskiego Wschodu. Udział tych ostatnich w jarmarku, który dopiero co się zamknął, był bardzo liczny. Obstalunki otrzymane za wywóz na Lewant, przekraczają sprawność włoskiego przemysłu włókienniczego, wskutek czego włoscy eksporterzy poszukują towaru w Wiedniu, w Pradze i w Łodzi. Do tej ostatniej wyjechało już kilku ajentów włoskich.

Uczestnicząc w jarmarkach tryjesteńskich bezpośrednio, nasz przemysł włókienniczy mógłby eliminować cały szereg pośredników włoskich, greckich i rumuńskich w handlu z Lewantem.

Czy Związek Przemysłu Włókienniczego w Łodzi nie podjąłby się wystawić na przyszłym jarmarku w Tryjeście własnego „standu", lub pawilonu?

Prócz materjałów włókienniczych zapewnione powodzenie miałyby tam pledy i koce białostockie i fezy z Bielska Śląskiego. Te ostatnie mają dawną markę na całym Lewancie, lecz wywóz ten, zdaje się, jest dotąd wyłącznie w rękach Wiednia.

Również pierwszorzędnym artykułem na wywóz tak do Włoch, jak i na Lewant mogłyby być wyroby garbarskie, szczególniej radomskie chromy, bukaty i box-sides (meblowe), o czem niżej (sub. Handel polsko-włoski). Jarmark w Tryjeście, zamknięty 15 bm. osiągnął znaczne powodzenie jak wspomniałem wyżej. Ogólne zainteresowanie na tym jarmarku wywołał „stand" sfederowanych republik kaukaskich Gruzji, Armenji i Azerbejdżanu, zasobny w statystyki, grafiki, mapy i bogatą kolekcję okazów węgla, drzewa, rud, minerałów, jedwabi, włókien, futer, wełny surowej, a szczególniej dywanów.

W tej poważnej manifestacji ekspansji ekonomicznej daliśmy się wyprzedzić nawet sowieckim państewkom kaukaskim, gdyż skromny kiosk sekretarza konsulatu naszego w Tryjeście, p. Strakosza, z kolekcją prywatną próbek naszego przemysłu ludowego, nie może niestety dać pojęcia o naszej wytwórczości przemysłowej.

Handel polsko-włoski.

O ile handel nasz nie zacznie stosować przy wywozie metod konkurencji, wyzwolenie go od obcego pośrednictwa pozostanie mitem.

Uparcie stosowana u nas zasada pobierania 50% faktury przy zamówieniu i 50% przy wysyłce towaru karmi tylko pośredników z Berlina, Wiednia i Paryża.

Prawda, że system ten chroni naszego eksportera od wszelkiego ryzyka, lecz zato zysk główny z naszego wywozu zbiera obcy pośrednik, posiadający ajentów i wojażerów, oraz informacje o wypłacalności klijentów.

Tu przynajmniej, we Włoszech, sprzedać można każdy artykuł, o ile kupiec włoski może go obejrzeć i otrzymać franco skład lub magazyn, na weksel 3-miesięczny, a w najlepszym razie 30-dniowy. Ogólny brak gotówki i powstrzymanie kredytów bankowych wyklucza wszelkie inne możliwości.

Kto chce wywozić do Włoch, musi postarać się tu o dobrych zastępców i dać im towar w komis, lub na weksel 3-miesięczny, jak to czynią Niemcy, Czesi i Francuzi, a nawet i na dłuższy termin, ze względu na dłuższy transport z Polski.

Firma S. I. P. I. w Rzymie sprowadziła próby chromów, bukatów i box-sides (meblowe) z Radomia, które przez tutejszych hurtowników uznane zostały, jako przewyższające gatunkiem wyrób analogiczny francuski, panujący na tym rynku; b. różnica cen na korzyść naszego wyrobu jest tak znaczna, że ciż hurtownicy oświadczyli: „Weźcie 2, nawet trzy liry za stopę więcej, lecz dajcie towar z 30-dniowym kredytem, jak nam dają Francuzi, a gwarantujemy wam zbyt nieograniczony". Przy tej okazji ciż sami hurtownicy oświadczyli, że w ostatnich czasach identyczne próby skór, różniące się od znanego francuskiego typu, były im przedstawiane przez ich zwykłych dostawców francuskich, jako nowy wyrób francuski. Czy to nie są te same wyroby radomskie, które się do Włoch przedostały via Paryż, podobnie jak nasze drzewo, meble gięte, smary i benzyna — via Wiedeń?

Ze Związku Fabrykantów.

W sprawie wypłacania należności celnych.

Swego czasu Związek Fabrykantów wystąpił do Ministerstwa Skarbu z przedstawieniem, że zarządzenie tegoż Ministerstwa, polegające na zalecaniu urzędom obcym, aby przyjmowały należności celne tylko w gotówce — utrudnia tylko pracę bankom i wywołuje niepotrzebnie obrót gotówkowy.

Obecnie Ministerstwo Skarbu, zgadzając się na motywy w tym memorjale przytoczone, zmieniło swoje rozporządzenie w tym sensie, że należności celne mogą być wpłacane w Kasach Skarbowych, a pokwitowanie złożenia takiej należności ma być przez urzędy celne traktowane na równi z wypłatą w gotówce. Zaproponowane przez Związek Fabrykantów wpłacanie należności celnych czekami jest jeszcze kwestją otwartą i ma być przyjęte przez Min. Skarbu pod rozwagę.

O umowę handlową z Holandją.

Związek Fabrykantów na kwestjonarjuszu Izby Przem. Handl. wystosował memorjał w sprawie ew. umowy handlowej Polski z Holandją.

Według tego memorjału Związek Fabrykantów wypowiada się za jak najszybszem zawarciem umowy handlowej z Holandją ,argumentując swoje stanowisko w sposób następujący:

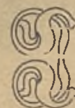
Holandja jako naród, który znany z rzetelności w swym handlu daje nam z tytułu posiadania własnych kolonij i rozporządzania poważnym taborem nawigacyjnym, umożliwiającym mu docieranie do wszystkich portów o światowym rozgłosie, niezaprzeczony awans nabywania potrzebnych nam artykułów zagranicznych, a co główna zamorskich, z pierwszej zaraz ręki.

Ten jej awantaż, balansowany chwilowo może tylko przez jedyną Anglję, dla której nie mamy chyba powodu poczuwać się do specjalnej predylekcji, potęguje się jeszcze względami i na to, że jej towary docierać do nas mogą bezpośrednio via Gdańsk w drodze komunikacji wodnej. Nie koniec na tem, Holandja jako kraj niewielki, z natury jednostronnie bardzo uposażony, a gęsto przy tem zaludniony, jest właśnie jakby stworzoną na to, aby się stać dla nas poważnym odbiorcą naszych płodów rolniczych. Cóż więc prostszego w tych warunkach jak nawiązać z tym krajem stosunki a raczej odświeżyć tylko stare tradycje, a gdy dawny dukat holenderski przestał być dla nas środkiem dostępnym stąd i płatniczym, stworzyć i uzgodnić handel wymianowy, gdy wzajemnie sobie służyć możemy. Traktat taki więc odpowiadałby obustronnej potrzebie a może i obopólnym życzeniom zwłaszcza gdy realizacja tej wymiany wskutek usadowienia się naszego w Gdańsku nie powodowałaby ni nadmiernych trudności technicznych, ni inwestowania zbyt poważnych kapitałów. Rzeczą by to już było Banków wspólnemi siłami podjąć się praktycznej realizacji tego problemu w Gdańsku, mianowicie stworzenia Banku Polsko-Holenderskiego o dwojakim podkładzie walutowym, który bonitując w walucie polskiej konossamenty przesyłek naszych załadowanych z wagonów i galarów wiślanych f. o. b. w Gdańsku, wykupywałby na odwrót we walucie holenderskiej towary dostarczone dla nas c. i. f. Gdańsk.

Jego rzeczą byłoby także utrzymać należyty balans we wzajemnych relacjach, regulujących się na zasadzie towar za towar, a nie towar za pieniądz i na odwrót, wykluczając więc możliwość zadłużenia się jednostronnego i możliwych zawodów kalkulacyjnych, wynikających z fluktuacji waluty.

Znaczenie podobnego emporjum dla Polski w Gdańsku, uniezależniającego ją od konieczności posługiwania się Niemcami jako pośrednikiem w wywozie naszych produktów do poszczególnych środowisk Europejskich i na odwrót w dostawie surowców i wytworów tego rodzaju jak bawełna, kauczuk, tłuszcze roślinne, kakao, rozmaite korzenie i bakalie, rum i arak, kawa i herbata, juta i inne włókna roślinne, ryż, jedwab surowy łącznie z szeregiem surowców i półfabryk., służących dla wyrobu przetworów drogieryjnych, aptekarskich, garbarskich i farbierskich, w które zamorskie kraje obfitują, nabiera tylko wtedy realnej wartości, gdy się ma do czynienia z kontrahentem uczciwym, nie wychodzącym na uzależnienie nas gospodarcze i nie mającym żadnych z nami innych porachunków. Tego ni o Niemczech ni o Anglji powiedzieć nie możemy.

Na podstawie więc wszystkich tych reflekcyj przychodzimy do wniosku, że nie tylko potrzeba nam traktatu z Holandją, umożliwiającego jej zabezpieczenie swych interesów w Polsce, lecz że okupić go nawet wypada dobrowolnemi z naszej strony, najdalej idącemi, koncesjami, stawiając ją w rzędzie państw o najwyższem uprzywilejowaniu.

KRONIKA

Z przemysłu szklarskiego.

Przemysł szklarski jest od roku zorganizowany w „Związku Hut Szklanych".

Do związku tego należy 46 hut, które mają do 70 czynnych pieców i wanien i zatrudniają około 10 000 robotników.

Poza związkiem pozostaje 35 hut. Ogółem zatem w Polsce istnieje 81 hut z liczbą robotników przeszło 12 000

Ogółem w Polsce czynnych jest: 18 wanien taflowych, 10 pieców, 56 wanien butelkowych, 1 piec butelkowy, 10 wanien szkła stołowego, 15 pieców.

Z tych ilości wanien i pieców można wyliczyć zdolność wytwórczą naszych hut na 10 210 tonn miesięcznie, czyli przy przeciętnie 10-cio miesięcznym okresie pracy w roku na 102 000 tonn rocznie. Faktyczna jednak produkcja hut szklanych nie osiąga prawdopodobnie tego poziomu, ponieważ wiele hut nie pracuje przez 10 miesięcy całą ilością pieców lub wanien ze względu na konjunktury rynków lub walutowe (warunki nabywania surowców zagranicą).

W zakresie produkowanych wyrobów huty szklane nie tylko nie pokrywają zapotrzebowanie wewnętrzne, lecz mogą mieć na wywóz około 40% wytwórczości. Wywozimy obecnie szklo i wyroby szklane głównie do Rumunji. W r. 1921 wywóz wyniósł ogółem około 1 000 tonn przy znacznie większym, bo 7,3 tys. tonn wynoszącym przywozie. Dziś jednak wywóz wzrasta, a przywóz zmniejsza się, ograniczając się jedynie do niewyrabianych w kraju rodzajów szkła, jak: szyby lustrzane, szkła optyczne, niektóre techniczne i szkła zegarkowe.

Według rodzajów produkcji huty dzielą się na: kryształowe, butelkowe, szybowe.

Poniższe zestawienie wykazuje ilość hut, ogólną ilość robotników i przeciętną ich ilość na jedną hutę.

Liczba robotników:

Huty:	Ilość hut:	Ogólna:	Przeciętna na 1 hutę:
Butelkowe	51	5780	112
Szybowe	17	3080	181
Kryształowe	12	3320	277
Razem . . .	80	12180	152

Najwięcej mamy hut butelkowych, lecz są to przeważnie zakłady, zatrudniające po kilkudziesięciu robotników. Następnie idą huty szybowe, których jest znacznie mniej, lecz są to zakłady większe; niektóre z nich zatrudniają po kilkuset robotników. Najmniej, lecz stosunkowo największych i najlepiej technicznie postawionych fabryk jest w dziale hut kryształowych.

Najwięcej i największych fabryk szkła znajduje się na terenie b. Królestwa Polskiego, wogóle w b. zaborze rosyjskim, gdzie przemysł szklarski miał dogodne warunki ekonomiczne, jakie stwarzała ochrona celna i ogromny rosyjski rynek zbytu, pochłaniający około 60% wytwórczości hut szklanych b. Królestwa Polskiego i Kresów. W byłych zaborach pruskim i austrjackim przemysł ten nie mógł się rozwijać, gdyż zabijała go konkurencja czeska i niemiecka.

Terytorjalne rozmieszczenie hut jest następujące:

	Ilość hut	Ilość robotników
b. Królestwo Polskie	53	8600
Kresy Wschodnie	11	1450
b. zabór austrjacki	10	1550
b. zabór niemiecki	7	580

Dziś w całej już Polsce przemysł szklarski rozwija się coraz lepiej, ilość hut wciąż się zwiększa, wytwórczość wzrasta, przewyższając znacznie przedwojenną, to też przemysł ten stanie się bez wątpienia jednym z najpoważniejszych polskich przemysłów wywozowych, o ile znajdzie dla siebie tak dogodne warunki zbytu, jakie miał przed wojną w b. zaborze rosyjskim.

(Przegląd Gospodarczy Nr. 20.)

Zamknięcie subskrypcji na 5% długoterm. wewn. pożyczkę państw. z r. 1920. Rozporządzeniem z dn. 18. 10. 22. ogłoszonem w Dzienniku Ustaw z dn. 31. 10. 22. nr. 92 p. Minister Skarbu zamyka z dn. 31. 12. br. zapisy na 5% długoterminową wewnętrzną pożyczkę państwową z roku 1920.

Koszta kancelaryjne w państw. biurach pośrednictwa pracy. P. Minister Pracy i Opieki Społecznej wydał w dn. 12. 10. br. rozporządzenie, które ustala, że pracodawca, o ile przyjął pracownika za pośrednictwem państw. biura pośrednictwa pracy, zobowiązany jest do zwrotu kosztów kancelaryjnych i t. d. w wysokości 200 mk.

Do tej opłaty nie są zobowiązani pracodawcy, o ile umieszczenie bezrobotnego było wywołane specjalnemi zabiegami celem zmniejszenia bezrobocia.

Udzielenie koncesji na koleje żelazne prywatne normuje rozporządzenie Ministra Kolei Żelaznych, umieszczone w Dzienniku Ustaw nr. 92 z d. 31. 10. 22. Według tego rozporządzenia, które jest rozporządzeniem wykonawczem do ustawy z d. 14. 10. 22 o udzieleniu koncesji na koleje żelazne prywatne, aby mieć możność przeprowadzenia studjów przedwstępnych, trzeba uzyskać zezwolenie Min. Kolei Żelaznych.

Rozporządzenie wskazuje, jakie materjały należy składać przy podaniu o koncesję. Zgodnie z ustawą, rozporządzenie stwierdza, że przyznanie pomocy ekonomicznej Skarbu Państwa traktuje się osobno, w drodze ustawodawczej. Unormowanie sposobów otrzymywania koncesji na tak ważną działalność, jak rozbudowa sieci kolei żelaznych i ich eksploatacji przyczynić się może do podjęcia prac, które są tak potrzebne szczególniej w b. Królestwie kong. oraz na wschodnich ziemiach Rzeczypospolitej.

Układ handlowy Polsko-Jugosłowiański.

Dnia 19 października r. b. podpisano układ handlowy polsko-jugosłowiański. Układ opiera się na klauzuli największego uprzywilejowania i nie odbiega w niczem od typu układów, które zawarło już z innemi państwami.

Polska będzie mogła korzystać z minimalnych stawek celnych od towarów przywożonych do Jugosławji. Co się tyczy towarów, to Jugosławja reflektuje w pierwszym rzędzie na wyroby tekstylne, fajanse, przetwory ropne, artykuły chemiczne (barwniki), my zaś będziemy mogli sprowadzać wina, smalec, garbnik, kukurydzę i t. p. artykuły.

Giełda w Katowicach.

Jeszcze w r. b. projektuje się otwarcie giełdy oficjalnej w Katowicach.

Stan rachunków w P. K. K. P.

Bilans P. K. K. P. na 10 października r. b. wykazuje

1. Obieg banknotów 499 miljardów mk., t. j. o 35,3 miljarda mk. więcej, niż w dniu 30 września r. b.

2. Dług skarbu Państwa 388,5 miljarda mk. t. j. o 46 miljardów mk. więcej, niż w dniu 30 września r. b.

Światowa produkcja cukru.

Według danych ogłoszonych w fachowej prasie niemieckiej widoki tegorocznej kampanji cukrowej przedstawiają się w następujący sposób:

	Produkcja 1922/23	W tonach 1921/22
Niemcy	600 000	1 300 000
Czecho-Słowacja . . .	750 000	653 000
Austrja	19 500	16 300
Węgry	50 000	60 800
Francja	560 000	305 000
Belgja	300 000	290 000
Holandja	285 000	380 000
Danja	105 000	146 800
Szwecja	63 000	235 000
Polska	270 000	174 000
Włochy	260 000	217 500
Hiszpanja	170 000	83 000
Rosja	220 000	50 000
Inne państwa	106 000	76 200
Ogółem	4 758 200	3 987 600

Ogółem więc kampanja roku bieżącego da o 770 tys. tonn więcej niż kampanja roku ubiegłego. Same jednak zapotrzebowania państw europejskich, łącznie z Anglją wynosi około 6 miljonów tonn. Niedobór będzie pokryty przez dowóz cukru trzcinowego (Russpress).

Wpływy podatków bezpośrednich.

Według tymczasowych danych ogólna suma wpływów z podatków bezpośrednich w przeciągu pierwszych 7 miesięcy r. b. wynosiła 78.8 miljardów mk., w tem:

1.	Podatki gruntowe	1 498 344 000 mk.
2.	„ budynkowe	347 268 000 „
3.	„ przemysłowe	5 395 268 000 „
4.	„ od skrzynek depozyt	1 414 000 „
5.	„ dochodowe	1 921 331 000 „
6.	„ od kapitałów i rent	309 634 000 „
7.	Zaległości podatków zniesionych	1 431 764 000 „
8.	Odsetki, zwłoki, kary, grzywny	1 517 857 000 „
9.	Nadzwyczajna danina państwowa . . .	66 294 819 000 „
10.	Podatek od wzbogacenia się	84 069 000 „
	Razem	78 811 867 000 mk.

Przemysł w Wielkopolsce w roku 1921. W Wielkopolsce było w roku 1921 czynnych 1762 zakładów przemysłowych, które zatrudniały 32 709 robotników, z czego przypada:

		Liczba zakładów	Liczba robotników
Na przemysł	metalowy . . .	180	7 660
„	spożywczy . .	1 030	10 507
„	drzewny . . .	187	3 197
„	chemiczny . .	61	2 308
„	konfekcyjny .	80	2 722
„	budowlany . .	51	1 567
„	mineralny . .	71	1 445
„	drukarski . .	44	1 183
„	górniczy . . .	15	1 190
„	papierniczy . .	18	325
„	przędzalniczy .	12	355
„	garbarski . . .	14	240
	Razem	1762	32 709

(według „Przeglądu Przemysłowo - Handlowego“).

Wytwórczość gorzelnicza Rzeczypospolitej w roku 1921/2. Nasza wytwórczość gorzelnicza (według „Technika Gorzelniczego“) z ubiegłego okresu kampanijnego przedstawia się jak następuje:

B. Królestwo Kongresowe .	160 000 hl
Wielkopolska	300 000 hl
Małopolska	80 000 hl
Śląsk Cieszyński	20 000 hl
Razem	560 000 hl

W Województwie Poznańskiem było czynnych 424 gorzelnie, w Województwie Pomorskiem 221, nadto na Pomorzu była czynna 1 gorzelnia owocowa. Na Górnym Śląsku posiadamy 22 gorzelnie. Danych o wytwórczości gorzelniczej b. t. zw. Litwy Środkowej, oraz Górnego Śląska na razie jeszcze nie posiadamy.

Z Izby Przemysłowo-handlowej w Poznaniu.

Powiększenie opłat za podawanie wagonów na bocznicę. Od dnia 15. października br. zostały podwyższone opłaty za podawanie wagonów na bocznice (tory przemysłowe) następująco:

Opłata za podawanie wagonów na bocznice położone wzdłuż torów dworca i bocznice odgałęziające się z wolnej przestrzeni, jakoteż przy odstawie wagonów na tory przeładunkowe wąskotorowych kolejek, lub przy odbiorze z tych torów, za wagony 30-mowe po 1800 mk. za każdy wagon i pierwszy km., a po 600 mk. za każdy następny rozpoczęty kilometr, zaś za wszystkie inne wagony po 900 mk. za każdy wagon i pierwszy kilometr, a po 300 mk. za każdy dalszy rozpoczęty kilometr.

Te należytości opłacać należy także przy przewozach ze stacji i przestanków niesamoistnych lub przemysłowych, tj. nieprowadzących rachunków miesięcznych i niemających prawa do odprawiania przesyłek. Odległość liczy się w razie obsługiwania bocznicy (ostrze bocznicowej zwrotnicy), a w razie obsługiwania specjalnemi jazdami parowozów od środka obsługującej stacji do środka toru oddawczego.

Stosunki handlowe z zagranicą. W Izbie naszej można przeglądać adresy firm francuskich pragnących importować z Polski poniżej wyszczególnione towary: drzewo do wyrobu celulozy, drzewo okrągłe i tarte w gatunku i o wymiarach, które są do przejrzenia w Izbie naszej; zapałki, terpentyna, smoła i żywica, skóry, drób, wyroby włókiennicze, tkaniny wełniane i bawełniane, parafina i ozokeryt.

Polska Firma w Burgas (Bułgarja) p. Bonkowski & Cie przyjmie przedstawicielstwo polskich firm manufakturowych. Interesuje się szczególnie następującemi tkaninami: oksford, zefir, perkal, barchan, satyna i inne. Firma uprasza o przesłanie wzorów oraz warunków sprzedaży z kalkulacją cen ewent. we frankach francuskich cif porty Bułgarji Burgas lub Warna. Firma powołuje się na referencje Banku Bałkańskiego i Bułgarskiego Banku Generalnego w Burgas.

W Australji zawiązało się Towarzystwo Polono-Australian Co itd. z Polaków zamieszkałych w Australji z kapitałem zakładowym w wysokości Ł. 20.000 w celu nawiązania stałych stosunków handlowych między Polską a Australją, które jest obecnie przygotowane do przyjęcia przedstawicielstwa polskich przemysłowców i Towarzystw eksportowych we wszystkich gałęziach polskiego przemysłu, nadających się do eksportu do Australji a w szczególności:

a) wyrobów wełnianych, bawełnianych, lnianych i sztucznego jedwabiu, b) mebli, w szczególności mebli giętych i artystycznych, c) fornirów, parkietów i klepek dębowych, drzewa budowlanego, d) cementu, wyrobów ceramicznych, szklanych i porcelany, e) towarów aptekarskich limf itp., f) przedmiotów sztuki, wyrobów artystycznych oraz przedmiotów przemysłu domowego jak np. haftów, koronek itp.

Targi i wystawy. Od 18. do 24. marca 1923 r. odbędzie się we Wiedniu międzynarodowa wystawa wiosenna.

Od 9. do 25. kwietnia 1923 r. odbędzie się w Brukseli czwarty Targ handlowy.

Od 1. czerwca do 30. września 1923 r. odbędzie się drugi doroczny przegląd niemieckiej pracy w Dreźnie.

Bliższe dane co do powyższych targów można przeglądać w Izbie naszej.

Z Izby przemysłowo-handlowej w Bydgoszczy.

Bezpośrednie połączenie telefoniczne Bydgoszcz—Warszawa. Według dawniejszych doniesień, obiecały władze z końcem września oddać do użytku publicznego linję telefoniczną, łączącą bezpośrednio Bydgoszcz z Warszawą. Ponieważ to dotychczas nie nastąpiło, na wnioski zainteresowanych sfer miasta Bydgoszczy zwróciła się Izba nasza powtórnie do miarodajnych władz z usilną prośbą, przedstawiając ważność i pilność sprawy, o rychłe załatwienie tej potrzeby o tak pierwszorzędnem znaczeniu nietylko dla miasta ale i całego okręgu. Nie uwzględnienie bowiem tej żywotnej potrzeby centrum przemysłowego naszego obwodu dotyka nietylko samą Bydgoszcz, ale i cały okręg naszej Izby a ponadto też wielką część Pomorza po lewej stronie Wisły, która w życiu ekonomicznem grawituje w wielkiej mierze ku Bydgoszczy.

Eksport zboża, ziemniaków i jaj zagranicę. Z głównego Urzędu Przywozu i Wywozu na nasze zapytanie komunikują nam, że obowiązuje nadal bezwzględny zakaz wywozu zboża zagranicę na zasadzie uchwały Rady Ministrów z dnia 6. 5. br. a Ministerstwo Rolnictwa oraz nadzwyczajny Komisarz do zwalczania drożyzny nie proponują do uchwalenia żadnego wywozowego kontyngentu na zboże. Na powyższej podstawie Główny Urząd Przywozu i Wywozu nie udziela pozwoleń na wywóz zboża. Na wywóz ziemniaków był ustanowiony kontyngent 50 tysięcy wag. Kontyngent powyższy został rozdzielony na posiedzeniach z d. 4. i 27. między firmy, które złożyły podania i nowych wniosków wobec całkowitego wyczerpania wspomnianego kontyngentu się nie uwzględnia.

Obecnie jest jeszcze do rozdzielenia kontyngent wywozowy jaj na miesiąc listopad. Podania ostęplowane w tej sprawie z wszystkiemi wymaganemi dokumentami należy skierować wprost do Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu, Warszawa, ul. Elektoralna 2, pokój 48.

Pożyczki ulgowe dla wielkiego przemysłu. Ministerstwo Przemysłu i Handlu komunikuje, że spodziewa się uzyskać fundusz na pożyczki ulgowe dla wielkiego przemysłu. Przedsiębiorstwa zmuszone ubiegać się o kredyt ulgowy, mogą już obecnie składać podania o pożyczki ulgowe. Podania te należy skierować do Wydziałów Przemysłowych właściwych Województw względnie inżynierów przemysłowych, gdzie można też otrzymać wszelkie informacje w tej sprawie. Równocześnie zaznacza się, że z powodu szczupłego funduszu przeznaczonego na ten cel uwzględnione będą jedynie fabryki już czynne w celu dostarczenia im środków obrotowych.

Stosunki handlowe z Górnym Śląskiem. Izba nasza posiada spis artykułów, na które obecnie poszukuje wielki przemysł górnośląski źródeł zakupu w Polsce. Szczegółowy spis firm oraz wykaz zapotrzebowanych artykułów mogą otrzymać zainteresowani w biurze naszej Izby.

Stosunki handlowe z zagranicą. 1) Firma francuska interesuje się przywozem z Polski większych ilości terpentyny, żywicy i smoły drzewnej. 2) Polskie firmy eksportowe i przemysłowe zainteresowane w handlu z krajami bałkańskiemi mogą umieszczać bezpłatnie swe adresy w księdze adresowej wydawnictwa „Quide commercial et Industriel Panhellenique Officiel pour 1923". 3) Firma alzacka interesuje się importem nawozów sztucznych do Polski i chciałaby nawiązać stosunki handlowe z firmami polskiemi. 4) Firma duńska chciałaby eksportować z Polski sól, zapałki, cukier, mąkę kartoflaną, pszeniczną itp. 5) Eksport do Stanów Zjednoczonych. — Ministerstwo Przemysłu i Handlu nadesłało nam cenne uwagi dotyczące eksportu z Polski i do Stanów Zjednoczonych. Celem ułatwienia kupcom i przemysłowcom tego eksportu otrzymaliśmy imienną listę firm amerykańskich zainteresowanych w handlu z Polską z wyszczególnieniem poszczególnych branż. Bliższe informacje udziela biuro Izby.

Raporty konsularne. W biurze Izby naszej znajduje się najnowsza litewska wwozowa taryfa celna. Zainteresowanym kupcom i przemysłowcom udziela się bliższych informacji w biurze Izby. Do przejrzenia są również raporty konsularne z Węgier i Jugosławji.

Traktaty handlowe polsko-japońskie i polsko-holenderskie. Wobec przystąpienia Polski do pertraktacji z Japonją i Holandją celem zawarcia umowy handlowej prosi się zainteresowanych kupców i przemysłowców naszego okręgu o możliwie rychłe nadesłanie swoich dezyderatów w tej sprawie do Izby.

Targi i wystawy. W końcu stycznia 1923 r. odbędzie się w Paryżu wystawa maszyn traktorów i narzędzi rolniczych tudzież jarmark nasion. Francja na powyższe artykuły przedstawia dobry rynek zbytu, co do którego wielce byłoby pożądane bliższe zainteresowanie się producentów polskich.

Dyplomy honorowe. W ostatnim czasie udzieliła Izba nasza w uznaniu długoletniej nienagannej pracy dyplomy honorowe:

1) Pani Idzie Bechertównie, kierowniczce kwiaciarni firmy Robert Böhme T. z o. p. w Bydgoszczy z okazji jubileuszu 30-letniej pracy.

2) Panu Mitsche-Wiewiórowskiemu z okazji jubileuszu 25-letniej pracy w firmie B. Kasprowicz w Gnieźnie.

Komunikacja kolejowa pomiędzy Rumunją a Polską.

W wyniku rokowań, odbytych w maju rb. we Lwowie, podpisano w Bukareszcie umowę dodatkową do konwencji kolejowej pomiędzy Polską a Rumunją, zawartą w dniu 23. września 1921 roku i układ taryfowy o zaprowadzeniu taryf kolejowych za przewóz towarów.

Pomienione układy gruntują ostatecznie rozwój komunikacji kolejowej pomiędzy Polską a Rumunją i stwarzają pomoc do uregulowania przewozów tranzytowych przez te kraje z państwami trzeciemi.

Zaprowadzono bezpośrednie połączenie kolejowe Śląska z Węgrami i Rumunją.

Zarządzenie to jest niezmiernie ważne dla wysyłki węgli, brykietów itd.

Wystawa rolnicza w Moskwie.

Wystawa rolnicza w Moskwie, która ma być zorganizowana w roku 1923, obejmować będzie 18 działów, więc: naukowo-oświatowy, gospodarstwa rolnego, leśnej hodowli bydła, przemysłu rolnego, weterynaryjny, produktów zwierzęcych, kooperacji rolnej, meljoracji rolnych i kolonizacji, maszyn rolniczych, gospodarstwa domowego, rolnego handlu eksportowego, projektów i planów dotyczących zabudowy i podniesienia kultury rolnej, eksponatów zagranicznych itd.

P. K. O. na Górnym Śląsku.

Z dniem 1. bm. zaprowadzono obrót czekowy pocztowej Kasy Oszczędności w urzędach i agencjach pocztowych dla polskiej części Górnego Śląska, tudzież wzajemny obrót czekowy z urzędami i agencjami na obszarze reszty Polski.

Na obszarze polskiej części Górnego Śląska podjęty został obrót czekowy w markach polskich i niemieckich, zaś między polską częścią Górnego Śląska a resztą Polski wyłącznie w markach polskich.

Do obrotu czekowego Oddziału P. K. O. w Katowicach mogą przystąpić zarówno mieszkańcy polskiej części Górnego Śląska, jako też wszyscy inni: na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.

Bezpośrednie połączenie telefoniczne Bydgoszcz—Warszawa. Na skutek licznych i usilnych starań ze strony Izby przemysłowo-handlowej, o których poprzednio już w naszych komunikatach donosiliśmy, została podjęta budowa linji telefonicznej dla bezpośredniego połączenia Bydgoszcz—Warszawa. Linja ta po ukończeniu budowy z dniem 3 listopada b. r. została oddaną do publicznego użytku i w ten sposób tutejszy ogół publiczności otrzymał możność bezpośredniego komunikowania się ze stolicą.

Zamianowanie i zaprzysiężenie rzeczoznawców: Izba przemysłowo-handlowa zamianowała i zaprzysięgła jako rzeczoznawców na posiedzeniu swem w dniu 2 b. m.

1) kupca p. Stanisława Zagórskiego z Bydgoszczy jako publicznie ustanowionego rewizora dla ksiąg handlowych,
2) p. K. Marszewskiego z Gniewkowa jako próbobiorcę dla cukru surowego i melasy.

Zatwierdzenie nominacji senzala (maklera) handlowego. Kupiec p. Włodzimierz Junk z Bydgoszczy w firmie Rzymkowski & Junk ustanowiony i zaprzysiężony przez Izbę naszą jako senzal handlowy otrzymał w dniu 27 października r. b. urzędowe zatwierdzenie nominacji swej w myśl ustawowych przepisów.

Podział na inspektoraty przemysłu: W uzupełnieniu ogłoszonego swego czasu naszego komunikatu o podziale powiatów na poszczególne inspektoraty przemysłu podajemy, że powiat Tucholi należy do inspektoratu przemysłu w Starogardzie, powiat Sępolno należy do inspektoratu przemysłu w Chojnicach.

Warunki przywozu i wywozu zagranicę: Wydział obrotu towarowego Ministerstwa Przemysłu i Handlu przesłał nam przepisy wykonawcze do umów międzypaństwowych do wiadomości.

Bardzo często podania interesentów nie są odstemplowane i nie zawierają potrzebnych danych do wystawienia świadectwa przywozowego.

Stosunki handlowe zagranicą.

1. Firma australska, założona przez Polaków zamieszkałych w Australji zamierza nawiązać stałe stosunki z firmami w Polsce. Jako przedmioty, nadające się szczególnie do eksportu z Polski do Australji podaje ta firma:

a) wyroby wełniane, bawełniane, lniane i z sztucznego jedwabiu,
b) forniery, parkiety, klepki dębowe,
c) drzewo budowlane,
d) meble, w szczególności meble gięte i artystyczne,
e) cement,
f) wyroby ceramiczne, szklane i porcelanowe,
g) towary aptekarskie, limfy i t. p.,
h) przedmioty sztuki wyroby artystyczne oraz przedmioty przemysłu domowego jnp. hafty koronki itp.

Jako przedmioty, które mogłaby importować podaje ta firma wełnę, metale, rudy, metalowe garbniki (wattle bark), skórki, królicze i bydlęce, tłuszcze roślinne i bydlęce do fabrykacji mydła i t. p.

2. Firma islandzka eksportująca solone mięso owcze, ryby suszone i solone, śledzie i tran pragnie wejść w stosunki handlowe z firmami polskiemi i ewentualnie pracować na zasadzie obrotu wymiennego.

Dokładna specyfikacja towarów eksportowych przez tą firmę znajduje się w biurze Izby.

Raporty konsularne: W biurze Izby są do przejrzenia raporty konsularne z Belgji, Stanów Zjednoczonych, Włoch, Charkowa o rejestracji znaków towarowych, Turcji w sprawie tranzytu towarów polskich przez porty tureckie z Niemiec.

Nowe rozporządzenia.

W nr. 89 „Dziennika Ustaw“ z dnia 21. 10. b. r. ogłoszono dwa rozporządzenia min. skarbu w sprawie ograniczenia obrotów dewizami i walutami zagranicznemi.

Na mocy pierwszego z tych rozporządzeń zostają wprowadzone w 10 dni po ogłoszeniu następujące przepisy: Wywozić można:

1. Na koszta podróży do wysokości 1000 fr. szw. lub równowartości w innych walutach, jednorazowo na osobę, za specjalną adnotacją na paszporcie zagranicznym, wzgl. w razie wyjazdu na obszar wolnego miasta Gdańska, na dowodzie osobistym, w tym ostatnim wypadku jednakże nie częściej, jak raz na miesiąc.

2. Na wszystkie inne cele gospodarcze uzasadnione, o ile zachodzi konieczność dokonania zapłaty 1000 fr. szw. lub równowartości w innych walutach.

Wywóz walut i dewiz, nie pochodzących z kupna w bankach dewizowych dozwolony jest bez uzyskiwania specjalnego pozwolenia do wysokości 1000 fr. szw. lub równowartości w innych walutach zagranicznych. Dla wywozu sum do wysokości 3000 fr. szw. lub równowartości w innych walutach wymagane jest zezwolenie Polskiej Krajowej Kasy Pożyczkowej lub jednego z jej oddziałów. Zezwolenia także udzielane będą za okazaniem paszportu zagranicznego.

Wywóz marek polskich w gotowiźnie, w czekach, przekazach lub zobowiązaniach kupieckich dozwolony jest bez specjalnego pozwolenia do wysokości 100 000 marek polskich jednorazowo dla jednej osoby, z tem jednakże, iż ogólna suma wywiezionych przez jedną osobę marek polskich nie może przekroczyć w ciągu jednego miesiąca 300 000 marek. Pozwolenie na wywóz marek polskich do wysokości 300 000 mk. udziela Polska Krajowa Kasa Pożyczkowa i jej oddziały.

Pozwoleń na wywóz sum wyższych we wszystkich powyższych wypadkach udziela Ministerstwo skarbu lub wyznaczone przez nie organy.

Drugie rozporządzenie ustala, że jako organy ministerstwa skarbu przewidziane w rozporządzeniu w ograniczeniu obrotów dewizami i walutami zagranicznemi, wyznaczeni zostają dla bezpośredniego załatwienia sprawy, związanych z wykonaniem powyższego rozporządzenia, specjalni delegaci ministerstwa skarbu.

Przepisy wykonawcze do umów międzypaństwowych.

Izba przemysłowo-handlowa w Poznaniu otrzymała z Min. Przemysłu i Handlu następujące przepisy wykonawcze.

I. Przywóz towarów zakazanych, objętych umową międzypaństwową.

1. Podanie należy składać do Ministerstwa Przemysłu i Handlu, Departament Handlowy, Wydział 17.

2. W razie składania podań na blankietach Gł. Urzędu Przywozu i Wywozu, należy wypełnić wszystkie rubry-

ki. Przy podaniach składanych listownie, należy wyszczególnić następujące pozycje:

a) Kraj, z którego towar pochodzi.
b) Urząd Celny, przez który towar ma wejść w granice państwa.
c) Waga towaru i rodzaj opakowania.
d) Rodzaj towaru (dokładna specyfikacja).
e) Wartość towaru według załączonej faktury.
f) Odpis patentu I klasy lub równoznacznego świadectwa.

Uwaga. Podania, nie zawierające powyższych danych nie mogą być uwzględnione i narażają petentów tylko na stratę czasu.

3. Do podania należy dołączyć:

1) fakturę,
2) odpis patentu, o ile taki odpis nie był już uprzednio przesłany do Wydziału przy innem podaniu. W tym ostatnim wypadku należy zaznaczyć w podaniu, iż odpis patentu był dołączony przy piśmie poprzedniem (podać datę pisma).

4. Obowiązujące obecnie opłaty stemplowe są następujące:

na podaniach	200 mkp.
na załącznikach	50 mkp.

Uwaga. Podania nieostemplowane nie są rozpatrywane.

5. W końcu każdego miesiąca odbywa się w Min. Przem. i Handlu posiedzenie Komisji międzydepartamentalnej, która bada złożone podania i decyduje w sprawach przydziału kontyngentu.

Petenci zostają powiadomieni listownie o rezultacie przydziału i otrzymają zaświadczenie na prawo przywozu w Gł. Urzędzie Przywozu i Wywozu (Min. Przem. i Handlu pokój nr. 48) za opłatą kosztów manipulacyjnych, wysokość których wynosi 4 promille wartości.

6. Zniżki celne przyznane w umowie międzypaństwowej, są stosowane przez komory celne tylko wtedy, jeżeli do towaru jest dołączone świadectwo pochodzenia wystawione przez właściwą instytucję danego kraju i opatrzone wizą władz polskich konsularnych (lub przez Radcę Handlowego).

Uwaga. Brak wizy polskiej na świadectwie pochodzenia uniemożliwia przyznanie zniżki celnej.

II. Przywóz towarów, wolnych do przywozu.

Przywóz tych towarów jest wolny od wszelkich formalności, z wyjątkiem formalności celnych.

Jeżeli dany towar korzysta ze zniżki celnej należy do dokumentów przewozowych dołączyć świadectwo pochodzenia, opatrzone wizą konsularną polską (patrz wyżej I punkt 6).

III. Wywóz towarów polskich zagranicę.

Towary wywożone z Polski dzielą się, pod względem formalności wywozowych na 2 grupy, mianowicie na towary wolne do wywozu oraz na towary zakazane (patrz Monitor nr. 177 z 7. VIII. 1922).

1. Przy wywozie towarów, nie znajdujących się na liście towarów zakazanych, nie ma żadnych formalności do załatwienia w Min. Przem. i Handlu. Należy stosować się tylko do przepisów Departamentu Ceł.
2. Jeżeli dany towar korzysta ze zniżki celnej w kraju, do którego jest wywożony, należy do dokumentów przewozowych dołączyć polskie świadectwo pochodzenia, opatrzone wizą konsularną (lub Radcy Handlowego) danego państwa w Polsce.
3. Wykaz instytucji przemysłowo-handlowych, uprawnionych do wystawiania świadectw pochodzenia znajduje się w każdej Izbie Handlowo-Przemysłowej.
4. Przy wywozie towarów, znajdujących się na liście towarów zakazanych, należy oprócz świadectwa pochodzenia uzyskać również pozwolenie wywozu, które otrzymać można w tej samej drodze, jak wskazane wyżej pozwolenia przywozu.

Ruch wydawniczy.

B. Kasprowicz „Przemysł spirytusowy B. Dz. Pr. w okresie etatyzmu".

Wyd. „Poznańskich Prac Ekonomicznych".

W czasie wojny obserwowaliśmy prawie zupełny zanik poważnych wydawnictw, planowo zakreślonych, któreby zdążałyby do opracowania poszczególnych dziedzin życia gospodarczego. Wszystko, co pisano, miało służyć względom natury politycznej, informacjom dla zagranicy. dla sfer które miały decydować o losach Polski. Były to więc wydawnictwa encyklopedyczne, ujmujące całokształt zagadnień ekonomicznych.

W poszczególnych, specjalnych dziedzinach naszego życia ekonomicznego panowało milczenie. Teraz dopiero już i zastęp sił młodszych, dla wypróbowania i uzupełnienia swej wiedzy przystępuje do monograficznego opracowywania poszczególnych kwestji ekonomicznych. Właśnie w Poznaniu pod kierownictwem p. Prof. Edw. Taylora zapoczątkowano wydawnictwo podobnych prac monograficznych. Pierwszy zeszyt tego wydawnictwa już się ukazał i poświęcony jest zagadnieniom przemysłu i gospodarki spirytusowej ostatnich lat. P. B. Kasprowicz, syn znanego przemysłowca z Gniezna p. B. Kasprowicza, w książce swej przedstawia całokształt gospodarki spirytusowej b. dz. pr. w okresie od 1919 do 1921 r. Okres ten nazywa okresem etatyzmu i udawadnia, jaki wpływ na gospodarkę spirytusową miały poszczególne zarządzenia władz oraz cały system. W swojem resumé, które zamyka książkę, autor wysnuwa wnioski niezbyt korzystne dla polskiego etatyzmu, który w zastosowaniu okazał się niepraktyczny zarówno dla państwa, jak i dla przemysłu spirytusowego.

Na korzyść pracy należy podkreślić, że autor w całej swej pracy uwzględniał przy każdej nasuwającej się sposobności równolegle interes skarbu oraz interes przemysłu spirytusowego. To też punkt widzenia odmienny od panującego podówczas systemu pobierania przez państwo dochodów z gosp. spir., autor ocenia w sposób wszechstronny.

O ile chodzi o ogólną ocenę pracy p. Kasprowicza, to należy podkreślić jej przejrzystość, umiejętne wyzyskanie materjałów, oparcie się o dane statystyczne oraz samodzielność w wysnuwaniu wniosków. Przy tem wszystkiem chwalebnie praktyczne ujęcie zagadnień świadczy o tem tak potrzebnem w naszych stosunkach ekonomicznych kierunku naukowym, polegającem na przygotowaniu młodszych sił do specjalizacji w pracy zawodowej.

Wydawnictwo Poznańskich Prac Ekonomicznych zapowiada ukazanie się całego szeregu dalszych rozpraw, których tematy stoją w bezpośrednim związku z życiem praktycznem. Jako zeszyt drugi zapowiedziana jest praca p. Zb. Dalskiego „Wpływ losów waluty polskiej na życie gospodarcze Zachodniej Polski". Należy się spodziewać, że zarówno książka p. Kasprowicza, jak i następne tego wydawnictwa nie długo zagrzeją na półkach księgarskich. Każdy, kto chce mieć pojęcie o poszczególnych kwestjach ekonomicznych, kto chce poddać rewizji swoje poglądy, sięgnie po monografje te, opracowywane źródłowo i pod wzorową redakcją. **K. C.**

Wszechpolski Przegląd Kupiecki. Nr. 19 z dn. 12. 9. 22. poświęcony Zjazdowi Pomorskiego Związku Towarzystw Kupieckich, zawiera po za całym szeregiem cennych prac i informacyj, sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handlowej Grudziądzko-Starogardzkiej za okres od 1. 10. 21 do 31. 6. 22. Sprawozdanie zawiera uwagi o rozwoju przemysłu w poszczególnych gałęziach; omawia sprawy administracji i gospodarcze Izby.

„Poland"

Mało komu wiadomo, jak silnym stosunkowo jest ruch towarowy pomiędzy Stanami Zjednoczonemi a Polską, który w roku 1920 przedstawiał wartość przeszło 70 miljonów dolarów, co po dzisiejszym kursie daje blisko 700 miljardów marek. Od tamtejszej emigracji dochodzą nas nieustannie wpływy dolarowe, sięgające również w dziesiątki miljardów marek rocznie. W żadnym innym

kraju Polska tyle swych dzieci nie umieściła co w Ameryce, to też emigracja ta jest nietylko wielkiem źródłem dochodu, lecz i niemniejszą potencjalną energją, którą należy tylko odpowiednio umieć zużyć. Samych dzienników i czasopism wychodzi w Stanach Zjednoczonych około osiemdziesiąt, w tem pokaźna liczba o znacznym nakładzie.

Polsko-Amerykańska Izba Handlowa w Nowym Jorku, w której skład wchodzą p. Baldwin, znany reorganizator kolejnictwa polskiego i przyjaciel Polaków oraz zasłużony około spraw gospodarczych sekretarz p. Stanisław Łubieński, od trzech lat wydaje miesięcznik ilustrowany p. t. „Poland".

Zadaniem wspomnianej Izby jest wytworzenie i ułatwienie stosunków, któreby w dalszym ciągu wzmogły nietylko eksport towarów amerykańskich do Polski, lecz przedewszystkiem także dowóz wytwórczości polskiej do Stanów Zjednoczonych. Wszystkie narody świata reprezentowane są na rynku handlowym amerykańskim, dla nas Polaków pozostaje dużo jeszcze do zrobienia. Jednym ze środków, którym posługuje się izba, jest właśnie pismo „Poland", rozchodzące się w kilkutysięcznym nakładzie pomiędzy najpoważniejsze przedsiębiorstwa handlowe, przemysłowe i finansowe Stanów Zjednoczonych, oraz między Polonię tamtejszą. Mało niestety rozpowszechniony jest dotąd „Poland" w kraju samym. Pismo ma bardzo ładny wygląd zewnętrzny, zawiera ciekawe i ilustrowane artykuły treści gospodarczej, a z pomiędzy wszystkich analogicznych wydawnictw których dziesiątki całe mieszczą się w Stanach Zjednoczonych, uznane jest jako najlepsze. Placówka ta, utworzona specjalnie dla interesów polskich, dotychczas w kraju nie jest dostatecznie wyzyskaną, zwracamy więc na nią uwagę naszych kół przemysłowych i handlowych, niemniej naszych zrzeszeń i korporacyj zawodowych.

Rozpowszechnieniem pisma w byłej dzielnicy pruskiej zajęła się firma „Par" Polska Agencja Reklamy w Poznaniu, ul. Fr. Ratajczaka 8, do której zwracać się należy w sprawach abonamentu, informacji itp.

Ruch w Spółkach Akcyjnych w Wielkopolsce i na Pomorzu od 10.—25. października 1922 r.

Nowe spółki:

Pomorska Fabryka Kapeluszy Tow. Akc. z siedzibą w Wąbrzeźnie. Celem przedsiębiorstwa jest fabrykacja wszelkiego rodzaju kapeluszy filcowych, pluszowych, wełnianych i t. p.

Kapitał zakładowy wynosi 120 000 000 mk., podzielonych na 120 000 akcyj à 1 000 mk. nom. wartości.

Założycielami towarzystwa są: Polski Bank Handlowy T. A. w Poznaniu, magistrat miasta Wąbrzeźna, powiat Wąbrzeźno, Bank Powiatowy w Wąbrzeźnie, Bank Ludowy w Wąbrzeźnie, Zygmunt Gaszyński, Jan Nadolny.

Radę Nadzorczą stanowią: pp. Piotr Zawadowicz, Aleksander Polaczek, Piotr Budziński, inż. Władysław Gall, starosta Dr. Józef Szczepański, burm. Teodor Bobowski, Antoni Nałęcz, Zygmunt Gaszyński, Maksymiljan Land i Aleksander Dąmbski.

Do Zarządu powołany został Dyr. Edmund Kriegel z Grudziądza.

Podwyższenie kapitałów akcyjnych spółek istniejących.

1) „Bydgoska Fabryka Mydeł dawn. J. G. Boehlke T. A." w Bydgoszczy podwyższa kapitał akcyjny o mk. 30 000 000, t. j. do wysokości 50 100 000 przez wydanie nom. mk. 30 000 00 akcyj II emisji brzmiących na okaziciela. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu na 2 akcje 1 emisji 3 nowych po kursie 135%. Akcje partycypują w dywidendzie od 1 lipca 1922 r.

2) Fabryka Maszyn dla przemysłu papierośniczego Łucjan Nowiński T. A. w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 12 miljonów marek, t. j. do wysokości 18 000 000 mk., wydając 2 400 akcyj na okaziciela po mk. 5 000 nom. wartości. Wszystkie akcje przejął Polski Bank Handlowy z obowiązkiem ofiarowania dotychczasowym akcjonarjuszom na każde nom. mk. 1 000 dotychczasowych akcyj, nom. mk. 1 000 akcyj III emisji po kursie 125%. Nowe akcje partycypują w dywidendzie od 1. 1. 22 r.

3) Pierwsza Wielkopolska Fabryka Gwoździ i Drutu Tow. Akc. w Skalmierzycach podwyższa kapitał akcyjny o 8 000 00 mk., t. j. do 20 000 000 mk. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu 2 nowych akcyj na 1 starą. Kurs dla nowonabywców 150%.

4) Tow. Akc. „Płótno" w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 70 000 000 mk., tj. do 100 000 000 mk. przez wydanie 35 000 sztuk akcyj à 1 000 mk. i 7 000 sztuk akcyj à 5 000 mk., brzmiących na okaziciela. Dawnym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu 2 nowych akcyj na 1 dawną po kursie 130%. Akcje biorą udział w zyskach od 1 lipca 1922 r.

5) „Wojciechowo", Fabryka Krochmalu Tow. Akc. w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 4 000 000 mk., t. j. do 14 000 000 mk.

6) Tow. Akc. „Cukrownia Zduny" w Zdunach podwyższyło kapitał akcyjny o 8 500 000 mk., t. j. do 15 000 000 mk. przez wydanie akcyj III emisji. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu 1 nowej akcji na 1 starą po kursie 120%. Nowe akcje partycypują w dywidendzie od 1 lipca 1922 r.

7) Tow. Akc. Konfekcja Damska w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 7 000 000 mk., t. j. do wysokości 10 000 000 mk. przez wydanie 7 000 szt. akcyj na okaziciela po mk. 1 000 nom. wartości. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu na każdą dawną akcję tysiącmarkową 1 nowej tysiącmarkowej akcji po kursie 140%. Nowe akcje partycypują w dywidendzie od 1 lipca 1922 r.

8) Tow. Akc. „Słoma" dawn. J. Priwin w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 18 000 000 mk., to jest do 30 000 000, wydając 3 600 szt. akcyj na okaziciela à 5 000 mk. nom. wartości. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu na każde nom. mk. 1 000 dotychczasowych akcyj nom. mk. 1 000 akcyj II em. po kursie 120%. Akcje biorą udział w dywidendzie od 1 stycznia 1922 r.

9) „Kazeina", Tow. Akc. w Poznaniu podwyższa kapitał akcyjny o 5 000 000 mk., t. j. do 10 000 000 mk. przez wydanie drugiej emisji akcyj na okaziciela po kursie 110%. Dotychczasowym akcjonarjuszom przysługuje prawo dokupu 1 nowej akcji na 1 dawną po kursie emisyjnym. Nowe akcje partycypują w dywidendzie od 1 października 1922 r.

Dywidenda.

„Lubań", Fabryka Przetworów Ziemniaczanych w Lubaniu wypłaca 5% dywidendy, 35% superdywidendy i 25% bonus za obrachunkowy 1921—22 rok.

Tow. Akc. Pleszewskie Młyny Parowe wypłaca 30% dywidendy za obrachunkowy 1921/22 rok.

Tow. Akc. Hurtownia Drogeryjna w Poznaniu wypłaca 30% dywidendy za obrachunkowy 1921/22 rok.

Fabryka Mebli i obróbki drzewa T. A. w Swarzędzu wypłaca 20% dywidendy za drugie półrocze 1921 r.

Spółka Stolarska T. A. w Poznaniu wypłaca 40% dywidendy za obrachunkowy 1921 rok.

Młyn Ziemiański T. A. w Starołęce wypłaca 5% dywidendy plus 45% superdywidendy za obrachunkowy 1921—22 rok.

T. A. W. i St. Radomscy z siedzibą w Pleszewie wypłaca 40% dywidendy za obrachunkowy 1921 rok.

Sprawozdanie Izby Przemysłowo-Handl. w Poznaniu ze stanu przemysłu i handlu za miesiąc wrzesień 1922 r.

Przemysł kopalniany. Sierakowskie Kopalnie Węgla wydobyły w miesiącu sprawozdawczym 2004 i pół ton brunatnego węgla, czyli 18% mniej w stosunku do poprzed-

niego miesiąca. Koszta produkcji oraz cena węgla wzrosły o 25 procent. Zbyt średni.

Handel węglem. Z powodu zbliżającej się zimy i większego zapotrzebowania na cele rolnictwa i opałowe popyt na węgle w stosunku do poprzedniego miesiąca znacznie się powiększył. Ceny na węgiel w drugiej połowie miesiąca spadły, mianowicie węgiel gruby, kostka orzech I a. z 38 000 na 34 500 za 1 tonę franko granica polska — koks w kawałach z 55 000 na 54 000, w tym stosunku spadły również ceny na inne gatunki węgla, — pod koniec jednak miesiąca podniosły się ceny do wysokości z pierwszej połowy miesiąca.

Zapotrzebowanie gotówki znacznie się wzmogły z powodu podwyższenia taryfy kolejowej na kolejach niemieckich o 60 procent oraz z powodu podwyższenia ceny węgla o około 140 procent.

W przemyśle maszynowym nie zaszła zmiana w wysokości produkcji, natomiast wzrosły koszta produkcji o 15 procent, a w tym samym stosunku wzrosły również ceny. Popyt na towar naogół zmniejszył się z powodu braku gotówki. Wywóz zagranicę pozostał niezmieniony w stosunku do poprzedniego miesiąca. Firma H. Cegielski dalej wywozi 20 procent swojej produkcji, przywożąc natomiast obrabiarki i surowce. Maszyny młyńskie cieszą się dobrym popytem.

Huta Miedzi we wrześniu wogóle nie produkowała z powodu montażu maszyn.

W przemyśle precyzyjnym fabryka zegarów „Zegar" T. A. zmniejszyła nieco swoją produkcję, jakkolwiek cieszy się dobrym popytem.

Fabryka żarówek „Żar" zwiększyła swoją produkcję w stosunku do poprzedniego miesiąca o 100 procent. Wogóle należy zaznaczyć ciągły rozwój tej fabryki, która zatrudnia obecnie już blisko 200 robotników i ⅔ swojej produkcji eksportuje zagranicę mianowicie do Anglji. Z powodu wzrostu kursu funtów angielskich i dolarów amerykańskich surowce znacznie podrożały, przez co koszta produkcji zwiększyły się o 25 procent. Przeciętnie w tym samym stosunku wzrosły ceny na wyroby gotowe. Z powodu rozpoczynającego się sezonu zwiększył się znacznie popyt — w kraju na siatki żarowe.

Brak gotówki i kredytu daje się firmie tembardziej we znaki, że choć sama musi sprowadzać z olbrzymim nakładem surowce, to z drugiej strony na eksport musi udzielać 30-dniowego kredytu zgodnie ze zwyczajami w Anglji panującemi. Około 80 procent surowców musi firma sprowadzać z zagranicy.

W przemyśle koszykarskim panuje żywy popyt na towar. Ceny pozostały te same, jakkolwiek koszta produkcji z powodu podrożenia surowca wzrosły o około 9 proc. Firmy zaczynają eksportować do Francji. Tow. Akc. „Wiklina" w Strzyżewie uskarża się na brak kredytu, który jej nie pozwala urządzić obieralni względnie gotowalni, gdzieby mogła zieloną wiklinę obierać.

Cedula Urzędowa Giełdy

Od dnia 1 października do

Od 100 mk.

Akcje przemysłowe	2	3	4	5	6	7	9	10	11	12
Arkona	460-470+p	450+	—	450+p	—	450-470+p	—	460+o	425-430+p	445-425-435+p
„Agrad" Złącz. Ceg. Augustowo-Gradowice	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bydgoska Fabryka Mydeł	—	—	—	—	—	—	—	115+p	120+p	—
Barcikowski R.	200+o	200+o	—	180+o	—	—	—	—	165-185+	—
Browar Krotoszyński	—	—	—	—	1700+p	—	1700+	1700+	1800-1900 +p	2000+p
Brzeski-Auto I. II. em.	—	250+p	—	250+p	—	220+p	—	—	—	—
Cegielski H. I-VIII. em.	480-570+p	580-600+o 575-585+	590-600-580-590+	580-560+o	550-490+	500-560-555+p	530-525+o	530-510+p	525-510+o	520-560+p
Centrala Rolników I-V. em.	140+p	—	150+p	—	—	—	—	175+p	—	—
Centrala Skór	265+	270+o	270+o	270+o	265+o	—	265+p	270-280+o	270-280+o	270-280
Debienko	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hartwig C.	—	—	200	—	—	210+p	215+p	220+o	220+p	220+
Hartwig Kantorowicz	820+p	—	820+p	820+p	820+p	820+p	820+p	820+p	825+p	825+
Homosan I-II. em.	—	—	—	190+	—	—	—	—	—	
„ III. em.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Hurtownia Drogeryjna	145+o	—	—	130+p	—	—	—	—	—	—
„ Związkowa	—	—	—	125+p	125+p	—	125+p	125+p	125+p	—
„ Skór I. i II. em.	—	—	—	235 240+	2 0+p	—	250+p	250-260+p	—	260+p
Herzfeld-Viktorius	400+o	400-445-430+	430-435+p	430-425+o	430-435+p	485-450+p	480-485+p	490-480+p	485-480+o	480-4.0+p
Juno	360+	—	360+o	36. +p	360+p	—	—	—	—	—
Lubań, Fabr. przetworów ziemniaczanych	—	—	5000+o	—	—	—	5000+o	—	5000+	—
Dr. Roman May	1350-1300 +p	1330-1300 +p	1340-1..00 +p	1300+p	1300-1320 +o	1300-1375 +p	1400 1420 1410+p	1420-1450 +o	1425-1415 +o	1420-1400 +o
Młyny i Tartaki Wągrowieckie	—	—	—	—	—	—	—	40 +p	—	—
Orient	150+	150+p	—	150+p	150+p	—	150+p	—	—	—
Papiernia Bydgoszcz	—	—	—	275+	270+p	—	—	—	275+	270-275+o
Patria	450+p	450-470+p	460+	470-475+p	480+p	—	—	—	500+p	510+p
Pozn. Spółka Drzewna I-V. em.	575-600+o	590-500+p	600-610+	620+	625-630+p	6,0+p	640-650+	—	650+p	655+p
Sarmalia I. i II. em.	470+p	470-480+	—	500+p	490-500+p	525+p	525+o	520 510+p	510+o	—
Sloma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tkanina	—	—	—	—	310+p	—	—	—	—	—
Tri	175+o	—	—	175+	175+	—	175-180+	185+	—	175-180+p
„Unia" (dawn. Ventzki)	560 550+	590-600-595+p	595+o	560-590+o	—	580+o	590-575+o	575-565+p	—	580+p
Wagon, Ostrowo	—	—	—	225+p	225+o	230+	—	230+p	—	—
Wisła, Bydgoszcz	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Włókno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Wytwornia Chemiczna I-II. em. i III. em.	145+	150+o	—	150+p	—	160+o	160+p	160-170-165+o	165-170+p	170-175+o
Zar	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zjednoczone Browary Grodziskie	275+o	280+p	280-300+	—	330-420+p	430-440-430+o	420-430+p	420-430+o	400-490+	—
Bracia Stabrowscy - Zapałki	—	230+	230+	230+p	230+	—	210+p	250 300+p	360+o	360 370+p
Spółka Stolarska	—	—	750+o	—	750+o	750+o	750+o	730+p	750+p	—
Płótno	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250+

Objaśnienie znaków: p = popyt;

Wiklina idzie za granicę w stanie nieobrobionym, przez co kraj ponosi poważne straty. Stratę, jaką wskutek tego kraj ponosi oblicza firma na rok ubiegły uwzględniając ilość faktycznie wywiezionej wikliny zielonej na 30 000 000 mk.

W przemyśle drzewnym eksport do Niemiec nadal się odbywa na podstawie świadectw pochodzenia w myśl art. 268-b Traktatu Wersalskiego, kilkakrotnie jednak większe ilości drzewa tartego idą do Francji. Ponadto eksport skierowuje się również do Holandji i Belgji, gdzie się znakomicie opłaca. Wogóle należy zauważyć, że firmy pozbawione w roku przyszłym prawa bezcelnego wywozu do Niemiec zaczynają się oglądać za innemi rynkami zbytu z korzyścią zarówno dla kraju jak niemniej dla siebie.

W przemyśle cukrowniczym ostateczne przygotowanie do kampanji zimowej, która się dopiero w październiku rozpoczyna. Cena na cukier w miesiącu sprawozdawczym pozostaje niezmieniona, należy natomiast zaznaczyć, że Rząd sprzedawał cukier ze swych zapasów po cenie wyższej od ceny pobieranej przez przemysł cukrowniczy zachodniej Polski, mianowicie Rząd sprzedawał cukier swój po 57 000 mk. za 100 kg., podczas gdy przemysł cukrowniczy po 55 000 mk.

W miesiącu sprawozdawczym dał się zauważyć niesłychany wielki popyt na cukier, który należy tłómaczyć spodziewaną zwyżką ceny cukru z nowej kampanji. Na eksport wywieziono do Niemiec 400 wagonów cukru surowego wzamian za sole potasowe, oraz 30 wagonów do Rumunji.

Co do **stosunków transportowych,** to należy zaznaczyć powszechne narzekania na brak wagonów a przedewszystkiem na długotrwałość transportów. Dość powiedzieć, że transport eksponatów przemysłu cukrowniczego wysłany dnia 10. sierpnia z poznańskiego do Lwowa przyszedł na miejsce przeznaczenia dopiero w dniu 12. września, czyli na 3 dni przed zamknięciem Targów Wschodnich. Przesyłki z poznańskiego do Gdańska i Warszawy idą 2—3 tygodni, do Lwowa znacznie dłużej Zdarzyło się, że przesyłka wysłana dnia 23. marca do Gdańska została doręczoną odbiorcy z początkiem października. Na Górnym Śląsku stosunki transportowe w miesiącu sprawozdawczym znacznie się pogorszyły z powodu niewypuszczania wagonów niemieckich do Polski.

Ogólny brak gotówki daje się poważnie odczuwać i wpływa hamująco na rozwój przemysłu.

Pieniężnej w Poznaniu.

dnia 31 października 1922.

nominalnie.

13	14	16	17	18	19	20	21	23	25	27	28	30	31
410-415+o	410-415+o	—	—	—	330-345 +	350+p	375-380+p	400-750+p	—	500-575+p	600+p	600+p	600-655- 600+o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
125-130+p	135+p	135-140+p	—	150-145+	140 145+	150+	—	170.190.185	—	200+o	200+o	200+p	200+o
180+	185-180+	—	—	180+p	180+p	—	180-190+p	200-225+p	—	300-320+	280 290+p	2?0+p	280+o
2050-2150 +p	2400-2650 +p	3000+p	4000-4100 +p	4200-4250 +o	—	—	—	4200-4500- 4200+	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	230+p	250+o	—	280+p	—
540-560- 555+p	575-595+p	585-575+p	590-600+p	590-585+p	580-590- 570-580+p	590-600 590+p	600-1500 +p	1500-1100- 1450+o	1100-1300 +o	140 -1475- 1450+p	1400+o	1350-1300 +o	125?+o
—	—	—	—	—	—	165-15?+p	—	180-190+o	220-200- 210+o	220-225- 210+p	—	220-210+p	215+
270-275+p	275+p	240-245+	250+o	245+o	240+o	240-235- 240+p	250-280+p	500-650+o	375-420+o	500-530+P	530-490- 500+o	500-490+o	485-480+o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
225+o	215+o	—	—	—	—	220-210+p	—	200+	325+o	300-320+P	310+	320-330+p	330+
—	830+p	845-870+p	900-920+p	930 970+	980+o	970+p	970-1000 +p	1100-1000- +p	1085+p	1100-1150 +o	1100+p	1125+p	1100-1150 +o
—	—	—	—	—	—	—	—	400+p	370 +	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—					
—	115+p	120+p	125 115+p	115+p	120+p	—	—	120+o	130+p	140-145+o	140+o	145-150+p	—
130+p	140+o	135+p	130-135+p	—	135+p	135+P	150-145+p	—	150+p	170-160+p	150+p	—	160+o
300-360+p	375-380+p	388+o	—	—	—	—	—	—	—	400+p	450-425+o	425+p	400+o
450+o	435+p	435+p	450+o	450+p	450-460+	460+p	480-500+p	525-1100+	750-800+p	800-890+o	840 830+p	800+p	770-750+o
400+	400+o	400+p	400+p	—	—	400-390+o	—	—	—	—	—	500+p	—
5000+o	—	5000+	5000+o	—	5000+o	5000+	—	5500+o	5300+	—	—	5550+p	5550+
1350+	—	1375-1410- 1100+o	1125+	1400+p	1400-1410 +	1100+o	1450-1600 1550+	1700-1900- 1750+o	1700+p	1800-1870 +p	1900-1850 +p	1825+o	1800-1825 +o
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	100+p	—
—	—	150+p	—	150+o	—	—	—	—	170+	—	175+p	—	180+p
—	—	—	—	270+P	270-275+	275-300+o	300+p	300-600+p	350-380- 375+o	375-400- 390+p	—	—	360+p
520 525+p	—	525+p	—	—	—	—	5?0+p	650+o	580+o	560-600- 580+o	600+P	—	625+p
675-680+o	680+	690-675+p	650-670+P	690-675+	670-680+	690+p	—	650+o	600+o	600-650- 630+o	600+p	600-620+p	625+
510+o	510-500+o	—	—	480+o	—	—	520 + p	530+P	520-500+	520-530+	520+p	520+p	510+p
—	—	—	—	—	—	—	250-300+p	—	300+p	—	—	—	380+p
—	—	400 390+o	—	350+	—	—	—	400-280+p	400+	—	—	—	400+o
—	—	195+o	200-195+p	195-200+	—	—	190-210+p	—	230+p	230-240+p	250+p	270-290+	290+
580+o	580+o	570+	—	—	560+p	580+o	—	700-1100 +p	775-800+o	1000 1100 +o	950-980+p	900+p	950-1000 +o
—	—	230+o	—	230+	—	250 255+	270+p	400-430+p	350+o	350+p	390-380+p	—	—
—	—	900+	—	—	—	1000+p	—	—	1500+p	—	—	—	1850 2000 +p
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	300+o	—	—	—
180+p	190-185+p	185-180+o	190+o	185-190+	190+o	190+o	200+	250-300- 270+P	320+o	300-310- 305+p	310 320+o	310+p	310+p
—	2800+	2825+	2700+o	—	—	—	—	3000-2900 +o	—	—	—	—	—
380+p	380-375+	380-385+p	390+p	400+p	420-500+p	590-710+p	1000-1800- 1650+p	1700-1600 +o	900-975+	1000-980- 995+	950-1000 +o	950+o	—
310-325+p	310-320+p	—	320+p	370+	375+p	375-430+p	450-520+p	600-750+p	750-775+p	750-800+p	800-820+p	825-830+p	830+p
75 +o	—	—	740+p	—	—	800+p	—	850+p	1100+p	—	1400+p	1500+p	1500+p
250+o	—	250-240+	—	240+o	—	—	—	275+p	300+p	320-330+p	350+p	—	370-375+p

o = ofiarowano; + = obrotów dokonano.

Redaktor Stefan Cichowski. — Czcionkami Drukarni Polskiej T. A. w Poznaniu. Wydawca: Związek Fabrykantów T. Z. w Poznaniu.